Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 46 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1884 (Ն. Տ.) 10 ՄԱՐՏ — 12 ՃԷՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ. երկու անգամի համար 2 դուրուշ և. աւելի անգամներու համար զա․ա սակարկութեան կըլլայ :
Օրագրոյս վերաբերեալ Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել՝
«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի »
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ Ղալաթիա, Իզմիրլի օղլու խան, թ. 19.
Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝
درعليه‌ده غلطه‌ده ازميرلى اوغلى خاننده ۱۹ نمروده
{ اره‌ولك } غزته‌سى اداره‌سنه

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱ — 40 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
« «	Վեցամսեայ	«	«	100
« «	Եռամսեայ	«	«	50
« «	Ամսական	«	«	20
« «	Հատով	«	«	1
Գաւառաց համար	Տարեկան	«	«	240
« «	Վեցամսեայ	«	«	120
« «	Եռամսեայ	«	«	60
Օտար երկիրներ	Տարեկ[illegible]	Ֆրանք		56
» «	Վեցամս[illegible]			[illegible]

Դուրս ղրկուած լրագրաց համբու ծախքը . . գրութեան վրայ է :

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՐԴԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Գ. Կլատսդոն, բոլոր այն մտահոգութեանց մէջ զորս Սուտանի և Մերվի խնդիրները կը պատճառեն անգլիական Նախարարութեան, ժամանակ գտաւ Խորհրդարանին ներկայելու կարեւորագոյն Ծրագիր մը, որ նշանաւոր ընդարձակում մը կուտայ ժողովրդային իրաւանց, և սահմանադրական սկզբանց մէկ նոր յաղթանակը կը կայացնէ քաղաքակրթեալ աշխարհին համար ընդհանրապէս: Ընտրական բարենորոգման կամ ժողովրդային ներկայացուցման օրինական Ծրագիրն է այն, զոր յիշած ենք կանխաւ: Աքանչելի ատենաբանութեամբ մը որ տեւեց լոր երկու ժամ, և ուր իւր խոր հմտութիւնք և հռետորական տաղանդք պայծառապէս կը փայլին, Ազատական կուսակցութեան Պետն, ամսոյս 28ին, խնդրեց Երեսփոխանաց ժողովէն ինկատ առնուլ իւր օրինական Ծրագիրն, որոյ ոգին և ընդհանուր տրամադրութիւնները բացատրեց: Առ-ե-Լէի սիւնակները կարի սահմանափակ են փոքր ի շատէ մանրամասնօրէն բացատրելու համար Ծրագիր մը, որ Եւրոպիոյ հնագոյն Սահմանադրութեան մէջ հիմնական փոփոխում մը կը մուծնէ, և զոր խնդրոյն անցելոյն լուծին տեղեակ ունկնդիրներու բացատրելու համար իսկ, Գ. Կլատսդոն կը պարտաւորի Առ-ե-Լէի ամբողջ մէկ թիւը լեցնելու չափ խօսք արտասանել: Բայց Հայ ընթերցողք պէտք ալ չունին որ մտնենք մանրամասնութեանց մէջ: Կը շատանանք ուրեմն յիշեցնելով թէ, նախ, Անգլիոյ մէջ թէեւ Սահմանադրութիւնը շատ հին է, բայց ամեն դասու և ամեն տեղւոյ Անգլիացիք միշտ միեւնոյն աստիճանի մասնակցութիւն չեն ունեցած հանրային կենաց մէջ: Ամբողջ դասեր, գաւառներ ու քաղաքներ զուրկ մնացած են Երեսփոխան ընտրելու իրաւունքէն: Բայց 1830էն ի վեր, պարբերաբար տեղի կ'ունենան ընտրական բարենորոգումներ, որք ժողովրդային իրաւունքները կ'ընդարձակեն այս նկատմամբ: Այնու հանդերձ Անգլիոյ մէջ դեռ ամեն չափահաս ու խելահաս մարդ իրաւունք չունի Երեսփոխան ընտրելու, և ազդեցութիւն ունենալու իւր երկրին ճակատագրոյն վրայ: Անգլիա (ի միասին առնլով Սկովտիա և Իռլանտա) կը պարունակէ իբր 35,000,000 բնակիչ երկու սեռէ, որոց միայն 3,134,804 արուներ ընտրող են: Ֆրանսայի մէջ, ուր ընդհանուր քուէարկութիւն կայ, այսինքն ամեն չափահաս ընտրող է, 36 ու կէս միլիոն բնակչաց վրայ 10 միլիոնն ընտրող են: Արդ, Գ. Կլատսդոնի նոր Ծրագրին հետեւանքը պիտի լինի, եթէ անփոփոխ ընդունուի, իբր երկու միլիոն մարդոց եւս ընտրողութեան իրաւունք տալ, այն է՝ բուն Անգլիոյ մէջ 1,300,000, յՍկովտիա՝ 200,000 և յԻռլանտա՝ 400,000 մարդոց, որով ընտրողաց թիւը պիտի հասնի հինգ միլիոնի: Ըստ արդի դրութեան, քաղաքաց մէջ ընտրող են անոնք որ տուն մը կամ տան մը մէկ մասը կը բնակին, 10 ոսկի տարեկան վարձք վճարելով, բայց գիւղերու մէջ Երեսփոխան ընտրելու իրաւունքը վերապահեալ է գըլխաւորապէս կալուածատէրց և վարձակալաց, այնպէս որ հողագործաց և հանքային գործաւորաց մեծամասնութիւնք քաղաքական կեանքէն դուրս ձգուած են: Արդ, Գ. Կլատսդոնի Ծրագրին հիմը սա է թէ, մէն մի ընտանիքի գլուխը քուէ մը պիտի ունենայ, քաղաքի մէջ նստի թէ գիւղի, որով գիւղացիք և կարգ մը քաղաքացիք անխտիր պիտի ըն[illegible] այն սահմանադրական իրաւունք զոր յարդ մաս մը քաղաքացիք կը վայելեն: Այս սկզբունք հաւասարապէս պիտի գործադրուի Անգլիոյ, Սկովտիոյ և Իռլանտայի մէջ: Այդ սկզբան զօրութեամբ, արդէն ընտրողութեան իրաւունք ունեցողներ չպիտի զրկուին իրենց իրաւունքէ, բայց տեսակ մը կեղծ քուէներ պիտի անհետանան:

Գ. Կլատսդոն յիշեցուց ժողովոյն թէ սահմանադրական իրաւանց խնդիրն այնչափ քննուած և վիճաբանուած է Խորհրդարանէն դուրս, որ ընդհանուր սկզբունքներ պաշտպանելու հարկին մէջ չգտնուիր: Ներկայ Ծրագիրը կը ներկայէ սա երբեակ պատճառով թէ Նախարարութիւնն ադով իւր մէկ համդխաւոր խոստումն ի գործ կը դնէ. որովհետեւ, Ազատականք վերջին անգամ իշխանութեան անցած ժամանակ, ժողովրդեան խոստացած էին Խորհրդարանական մի նոր բարենորոգում. Նաև, այդ Ծրագրով գոհացում կը տրուի ընդհանուր բաղձանքի մը, և ոյժ կը տրուի Սահմանադրական հաստատութեանց, որով Պետութեան զօրութիւնք կ'աւելնայ: Սահմանադրական հաստատութեանց ամրապնդումն, արդարեւ, Մեծն Բրիտանիոյ ներքին զօրութեան վրայ զգալի յաւելում մը կը լինի: Ներկայ Ծրագրով ընտրողութեան իրաւունք ստացող դասուց դասն ալ պաշտպանելու մեծ պէտք մը չկայ, որովհետեւ Խորհրդարանն այդ դասին օրինաւորութիւնը 15 տարի առաջ ճանչած էր քաղաքաց մասին, և տասն և հնգամեայ փորձառութիւն մը իրաւունք տուած է Խորհրդարանին այն ժամանակ բրած անօրինութեան, (1868ի ընտրական բարենորոգման): Ապա, Գ. Կլատսդոն իւր բանախօսութիւնն երկու մասի բաժնելով, առաջնոյն մէջ ցոյց տուաւ ինչ որ կ'առաջարկէր գործադրել ներկայ Ծրագրով, և երկրորդին մէջ խօսեցաւ այն բաներու վրայ զորս ներկայ Ծրագրով կատարել յանձն չէր առնուր տակաւին. որովհետեւ արդի Ծրագիրն, որչափ ալ ընդարձակ սահման ունենայ, Խորհրդարանական բարենորոգման գործը միանգամ ընդ միշտ վերջացնելու յաւակ[illegible] մաս առ մաս միայն կրնան տեղի ունենալ, միշտ բարւոքելով կեցած հիմնարկութիւնները, առանց արմատական յեղաշրջումներ ընելու. որովհետեւ ո՛չ միայն Պահպանողականք արդէն ամբողջովին հակառակ են այս կերպ գործողութեան մը, այլ Ազատական կուսակցութեան մէջ իսկ կան վեհերոտ ոգիներ, (ինչպէս Գ Կոշըն,) որք ժողովրդային իրաւանց յանկարծական և անսահման ընդարձակում մը գոհ և ապահով աչքով չեն կրնար դիտել: Քանի որ այս տարերք հակառակ են աւելի կատարեալ, աւելի հիմնական բարենորոգման մը՝ հանդերձ իւր յարակից պարագայներով, Նախարարապետը պարտաւորուած է խոստովանիլ թէ իւր Ծրագրոյն ընդունելութեամբ իսկ տակաւին կը մնան թերի մասեր Խորհրդարանական բարենորոգման մեծ գործին մէջ:

Իւր բանախօսութեան առաջին կամ հաստատական մասին մէջ, Գ. Կլատսդոն, խօսելով նախ քաղաքական ընտրողաց վրայ, բսաւ թէ յարդ հաստատեալ ընտրողութեան իրաւունքները պիտի պահուին, և յետ այսօրիկ ընտրող պիտի համարուին անոնք եւս որք տարին 10 ոսկի վարձք կը վճարեն, թէեւ ո՛չ տունի կամ շէնքի մը համար: Նոյն իրաւունք պիտի տրուի նոր դասի մը, այսինքն անոնց որ ընտանիքի մը տէր են, «օրինական իմաստով տուն մը կը կալնին», բայց ո՛չ տանուտէր են, ո՛չ վարձակալ, (ինչպէս հանրային կամ մասնաւոր շէնքերու մէջ բնակող պաշտօնեայներն ու սպասաւորներն, որք յարդ օրինական իրաւունք չունէին ընտրողութեան, իբրեւ տուն չունեցող և վարձք չվճարող):

Գաւառ գիւղարնակ ընտրողաց, փոխանակ 12 ոսկւոյ, տարին 10 ոսկի վարձք վճարողներ ընտրողութեան իրաւունք պիտի ստանան, և ուրիշ մասամբ ալ գիւղարնակներէն նոյն հանգամանքները միայն պիտի պահանջուին ընտրող լինելու, ինչ որ կը պահանջուի քաղաքաբնակներէն: Ի մի բան, միօրինակութիւնն հիմնական սկզբունքը պիտի լինի Նոր Օրէնքին, թէ՛ քաղաքաց ու գիւղօրէից նկատմամբ, և թէ Մեծին Բրիտանիոյ բաղկա[illegible]

Իսկ Խորհրդարանական բարենորոգման այն մասին վրայ խօսելով զոր չպարունակեր ներկայ Ծրագիրը, Գ. Կլատսդոն բսաւ թէ այս բարենորոգում երեք մասանց կը բաժնուի, ընտրողութեան իրաւունք, արձանագրութիւն ընտրողաց և վերաբաշխում երեսփոխանական աթոռոց: Նախարարութիւնը կը խոստանայ արձանագրութեան Ծրագիր մ'ալ բերել ժողովոյն եթէ այս առաջին Ծրագրոյ ընդունելութեան գործը բաւական յառաջանայ: Իսկ վերաբաշխումը բոլորովին տարբեր և առանձին գործ մ'է: Ուրիշ բան է որոշել որ այս քաղաքի կամ գիւղի մէջ սաչափ մարդ Երեսփոխան ընտրելու իրաւունք ունին, ուրիշ բան է որոշել թէ այս քաղաք կամ գիւղ սաչափ Երեսփոխան պարտի ընտրել, և համայն Երեսփոխանութեան թիւը սաչափ պէտք է լինի: Ընտրողութեան խնդիրը կ'երկարի և գուցէ մեծ դժուարութեանց կը հանդիպի եթէ միացուի վերաբաշխման խնդրոյն հետ, որ ինչպէս անցելոյն մէջ, ներկային մէջ ալ կրնայ յարուցանել տեղական ընդդիմութիւններ, և Նախարարութիւնը մինչ թերի կարգադրութեամբ մը շատանալու: Յաջորդ տարւոյ Նստաշրջանին մէջ կարելի է զբաղիլ այդ խնդրով, իսկ այսօր Գ. Կլատսդոն վերաբաշխման նկատմամբ միայն իւր անձնական կարծիքը կրնայ յայտնել, առանց Նախարարութեան վրայ պատասխանատուութիւն թողլու, որովհետեւ Նախարարութիւնը որոշում մը չէ բրած այս խնդրոյ մասին:

Արդ, Գ. Կլատսդոն յայտնեց թէ ինք անձնապէս համամիտ չէ մինչև իսկ Ազատականաց մէկ մասին կողմէ պաշտպանուած այն գաղափարի, թէ ընտրական շրջանակներն հաւասար պէտք է լինին ընտրողաց թուոյ կողմէ, կամ թէ ամենուրեք Երեսփոխանաց թիւն համեմատական պէտք է լինի ընտրողաց թուոյն: Մեծ քաղաքներն իրաւունք չունին նոյնչափ Երեսփոխաններ ունենալու որչափ գաւառաց ընտրական շրջանակներն, ուր ժողովուրդն այնչափ հոծ համախմբեր չունի, և աւելի մեծ տարածութեան մը վրայ ցրուեալ է: [illegible] քաղաք մը Լոնտոնի հետ բաղդատմամբ նուազ բնակիչ ունի, բայց իւր Երեսփոխաններ միեւնոյն համեմատութեամբ նուազ պէտք չէ լինին, ո՛չ ալ Լոնտոնի Երեսփոխանութիւնը՝ նոյն համեմատութեամբ աւելի պէտք է լինի: Վերջապէս, իւր հիմնական գաղափար սա է թէ ընտրական արդի շրջանակաց «անհաւասարութիւնն» աւելի կամ նուազ պէտք է յարգուի: Համոզուած է սակայն թէ այժմ աչքի զարնող անհաւասարութիւնք կան երեսփոխանական աթոռոց բաշխման մէջ: Թէեւ Իռլանտայի բնակչաց թիւը մեծապէս նուազած է, բայց ինք Իռլանտայի Երեսփոխանաց թիւը պակսեցնելու կողմը չէ ամենեւին: Բայց պէտք է աւելցնել Լոնտոնի, անգլ. ուրիշ մեծ քաղաքաց, հիւսիսային Անգլիոյ և Սկովտիոյ Երեսփոխանաց թիւն, ուր ժողովուրդն զգալի յաւելում մը ունեցած է, և բարձրաձայն կը պահանջէ մեծագոյն մասնակցութիւն մը հանրային կենաց: Ասոր փոխարէն, կը խնդրէ հարաւային Անգլիոյ փոքր քաղաքներէն որ քիչ մը զոհողութիւն ընեն՝ հաւանելով քանի մը աթոռոց թողման, և կը կարծէ թէ նոր Երեսփոխանաց համար տեղ կրնայ բացուիլ նաեւ Երեսփոխանական ժողովոյ անդամոց թուոյն վրայ սահմանաւոր յաւելում մ'ընելով:

Ի վերջոյ, ընտրական նոր բարենորոգման կարեւորութիւնը բացատրելով, Նախարարապետն իւր հաստատ համոզումն յայտնեց թէ այս Ծրագիր ուղղակի ընդդիմութեան չի կրնար հանդիպիլ. ուստի, իւր կուսակցաց դառնալով, ջերմ հրաւէր մ'ուղղեց՝ որպէս զի անմիաբանութեամբք և մանրամասնութեանց նկատմամբ տարաձայնութեամբք, չվտանգեն այնպիսի բարենորոգում մը, զոր ձեռք բերելու համար քիչ մը զոհողութիւն ընել կ'արժէ: Արդարեւ, Պահպանողականք չեն կրնար ինքնուրոյն մերժել զայս Ծրագիր, եթէ, Գ. Կլատսդոնի միաբանից մասին երկիւղ պատճառելով Ազատականաց, անոնց մէկ մասն ալ Նախարարապետին դէմ չի դարձնեն:

Վիճաբանութիւնք անմիջ[illegible] սկսան ընտրական Ծրագր[illegible] [illegible] յայտարարող թէ Սկովտիո[illegible] խանաց թիւն այժմէն պէ[illegible] աւելցնել այնչափ որչափ [illegible] բազմամարդ[illegible]թիւնք կը պ[illegible] Սկովտիոյ Երեսփոխանաց [illegible] չափով պէտք է նուազեցն[illegible] տիոյ Երեսփոխաններն, ո[illegible] են՝ բաղդատմամբ Իռլանտ[illegible] բազմամարդութեան և վճարած [illegible]

Գ. Սուէ ուրիշ առաջարկ մը ներկայեց, յայտարարող թէ երբ Եգիպտոսի, Սուտանի, Հնդկաստանի, Մերվի և ուրիշ արտաքին ծանրակշիռ խնդիրներ կան, այսպիսի Ծրագրով մը զբաղելու ժամանակը չէ: Տարակոյս չկայ թէ «բարեփոխման առաջարկներն» անձրեւի պէս պիտի տե-

---

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ
26

ԽԱՉԱԳՈՂԻ
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ա.

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՆՈՒԻՐԱԿԸ

Հայր սուրբը օրհնեց Նրա առատաձեռնութիւնը, խոստացաւ հինգ անգամ պատարագ մատուցանել Երուսաղէմի սուրբ տաճարի սեղանի վրա Նրա և իր մեռնող հոգիների քաւութեան համար: Բացի դրամից, ընծայեց տան տիկնոջը մի «տէր-ողորմեա», որ շինված էր ձիթապըտուղի կորիզներից: Ասաց, որ այդ ձիթապտուղները հասարակ տեսակից չէն, այլ քաղված են Ջիթենեաց լեռան նուիրական ծառերից, որոնց հովանիների ներքոյ շատ անգամ հանգստանում էր Յիսուս Քրիստոսը, ուր շատ անգամ խօսում էր Նա իր ամենանշանաւոր քարոզները:

— Այն օրից անցել է տասն և ինն դար, աւելացրեց աբեղան, — այն նուիրական ծառերը, որ արժանացել էին իրանց հովանու ներքոյ հիւրասիրել մարդկութեան Փրկչին, մինչեւ այսօր կենդանի մնում են:

Ցետոյ Նա ընծայեց տան տիրոջ երեխաներին մի-մի հատ սադափէ փոքրիկ խաչեր: — Այդ սադափը, ասաց Նա, — հանված է այն ծովից, որտեղից անցաւ Մովսէսը Իսրայէլի որդիների հետ և ազատեց նրանց Փարաւոնի գերութիւնից: Եւ այդ պատճառով այդ խաչերը կրողները ազատ կը մնան ամեն տեսակ չարից ու փորձանքից:

Տան տէրը և տան տիրուհին շատ գոհ մնացին իրանց ստացած ընծաների մասին և մեծ շնորհակալութեամբ ճանապարհ դրին յարգելի հիւրին:

Նա դարձեալ իր օտարոտի քօղը, որի վրա նկարված էր վերջին դատաստանի սոսկալի պատկերը, ձըգեց դէմքի վրա, դուրս եկաւ և նըստեց ծածկված կառքի մէջ: Կառքը մեկնեցաւ:

Գիւղացիների բազմութիւնը դարձեալ չը կարողացաւ տեսնել այդ խորհրդաւոր աբեղայի երեսը: Բայց այդ բարի և կրօնասէր գիւղացիները երկար ժամանակ չէին մոռանում Հայր Անտոնիոսի ու Նրա սարկաւագ Ամբրոսիոսի հետաքրքիր պատմութիւնները Երուսաղէմի նուիրական տեղերի մասին ...

Բ.

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կարծեմ ընթերցողը ճանաչեց Հայր Անտոնիոսին և Նրա սարկաւագ երիտասարդ Ամբրոսիոսին:

Այդ բոլոր սրբութիւնները, որ մենք վաճառում էինք Երուսաղէմի վանքի անունով, նրանցից և ոչ մէկը Պաղեստինայի երկիրը տեսած չէր: Մենք ունէինք մեզ հետ ամեն տեսակ նիւթեր, որոնցից պատրաստում էինք հարկաւոր եղած իրեղէնները: Այդ աշխատութիւնները կատարում էինք մենք գիշերով, և այնպիսի խուլ անկիւններում, որ ոչ ոք մեր արհեստի մասին կասկած ունենալ չէր կարող: Ես սովորել էի շինել գեղեցիկ սադափէ խաչեր և ձիթապտուղի կորիզներից «տէր-ողորմեաներ»: Մեր հաբէշցի խափշիկը գիտէր պատրաստել օրհնութեան թղթեր, և զարդարել նրանց զանազան խորհըրդաւոր նկարներով: Այդ պարոնը, որ ճանապարհորդութեան ժամանակ կառապանի պաշտօն էր կատարում, իսկապէս հաբէշցի չէր, նա նոյնպէս «խաչագող» էր. բայց երեսի մուգ-դեղին կաշին և դէմքի գծագրութիւնը փոքր ինչ հաբէշներու նման լինելով, քաւոր Պետրոսը պահում էր իր մօտ իբրեւ մի ցոյց:

Ինքը քաւոր Պետրոսը գիտէր պատրաստել «քաւութեան պատանքներ»: Այսպիսի պատանքներ, ճշմարիտ է, պատրաստւում են Երուսաղէմի վանքում և միաբանութիւնը մի-մի հատ ընծայում է այն ուխտաւորներին, որոնք մի նշանաւոր քանակութեամբ նուէրներ էին տուած վանքի գանձարանին: Իսկ մերը իսկականը չէր. մեր ունեցածը մեր ձեռագործն էր: Բայց այնքան ճշգրտութեամբ նմանեցրած էր իսկականին, որ կարող էր գրաւել ամեն մի մոլեռանդի մտահաւատութիւնը: Այն սպիտակ կտաւի վրա տպված էին գոյնզգոյն ներկերով Փրկչի մարդեղութեան խորհրդի բոլոր նկարագիրները. Նրա ծնունդը, մկրտութիւնը, խաչելութիւնը, յարութիւնը և այլն: Բացի դրանցից, կային Նրա վրա զանազան սուրբերի, հրեշտակների և հրեշտակապետների պատկերներ:

Մեր արհեստի ճիւղերից մէկն էր պատրաստել այդպիսի պատանքներ: Կտաւը և ներկերը կարելի էր ամեն տեղ գտնել. իսկ փայտի վրա փորագրած պատկերները մեզ հետ ունէինք: Շատ գիշերներ անց էինք կացընում պատանքներ, խաչեր, «տէր-ողորմեաներ», և այլ դրանց նման իրեղէններ պատրաստելով: Եւ այդ բոլորը Երուսաղէմի վանքի անունով վաճառելով, մեծ վաստակ էր բերում մեզ:

Այս րոպէիս էլ, այդ տողերը գրելու ժամանակ, սարսափում եմ ես, իմ մարմնի վրա դող է ընկնում, երբ միաբերում եմ մեր կատարած չարագործութիւնները: Արդեօք, ո՞ր աստիճան բարոյապէս ընկած էինք մենք, ո՞րքան մե՛ծ էր մեր մէջ անպատկառ անզգամութիւնը, որ համարձակվում էինք կրօնի, եկեղեցու սրբութիւնները մեր խաբեբայութիւնների, մեր շահասիրութեան առարկայ դարձնել...

Մենք ման էինք ածում մեզ հետ մի ամբողջ շարժական վաճառատուն: Մեր սնտուկների մէջ կային ամեն տեսակ մթերքներ: Որտեղ որը շահ էր բերում, այն էինք վաճառում: Գնալով աւելի և աւելի ներս էինք մտնում Կայսրութեան հեռաւոր գաւառները, միշտ խոյս տալով մեծ քաղաքներից: Այդ առանց պատճառի չէր: Ուր աւելի տիրում էր մտաւոր խաւարը, ուր ժողովուրդը դեռ դռեհկութեան մէջ էր, այնտեղ աւելի առատ էր լինում մեր հունձքը...

Խաբել, սուտ խօսել, կողոպտել, ամեն տեղ մի նոր կերպարանք տալ իրան, — այդ խարդախութիւնների մէջն էր մեր գործունէութիւնը: Մենք ունէինք մեզ հետ ամեն տեսակ պարագայք, ամեն տեսակ յարմարութիւններ, մի տեղ իրան ձեւացնելու որպէս ասիացի վաճառական, միւս տեղ՝ որպէս կրօնաւոր, մի այլ տեղ հասարակ արհեստաւոր, և երբեմն մուրացկան, բժիշկ, կախարդ, ձեռնածու և այլն:

Խաչագողը անդադար պէտք է փոխէ իր կերպարանքը. նա միշտ մի և նոյն դերի մէջ մնալ չէ կարող: Ես ուրախ էի, որ բաւական վարժված էի այդ բոլորի մէջ և հպարտանում էի իմ ճարպիկութիւններով...: Քաւոր Պետրոսը գովում էր իմ յառաջադիմութիւնը, ասելով. — Մուրադ զաւակս, դու խելացի տղայ ես, ամեն բան շատ շուտ սովորեցար...

Քիչ չէր պատահում, որ մեր ծուղակի մէջ ընկնում էին այնպիսի բարեպաշտ քրիստոնեաներ, որպիսիքը էին հարուստ կալուածատէրը և Նրա միամիտ տիրուհին, որոնց պատկերները տեսանք նախընթաց գլխում: Բայց զարմանալին այն էր, թէ ի՛նչպէս էր յաջողվում մեզ գտնել այդպիսիներին: Ահա ինչպէս.

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

ղան ժամանակ մը, և պէտք պիտի լինի մի առ մի քննել, մերժել կամ ընդունել զանոնք՝ բուն Ծրագրին վրայ քուէարկութիւն կատարելէ առաջ։

Պահպանողական Նախորդ պաշտօնեայ Պ. Նէպըն՝ մնդեց թէ ներկայ Խորհրդարանն որ և է պաշտօն չունի այսպիսի հիմնական փոփոխմանց մը զբաղելու։ Նախարարութեան Ծրագիրն անկատար է, քանի որ մանթի մէջ կը թողու ամբողջ վերաբաշխումն, և այս անկատարութիւնն ցոյց կուտայ թէ նոյն իսկ Նախարարութեան մէջ անհամաձայնութիւն կայ։ Ամենայնիւ բողոքեց նաև այն [illegible] դէմ զորս Իռլանտացի Ինքնավարական կուսակցութիւնք պիտի առնեն ներկայ Ծրագրին շնորհիւ։ Ազատական Պ. Ֆօսթըր, գիտել տալով թէ այժմ Անգլիոյ մէջ ընտրողաց տեղերուն գրեթէ կէսը քուէ չունի, յայտնեց թէ ինք այժմ պիտի տայ Ծրագրին, թէև ամբողջ վերաբաշխումն յետաձգուի։ Կ'ուրախանայ որ Ծրագիրն Իռլանտայի մասին ալ գործադրելի է, որովհետև արդիւնքն ինչ որ լինի, Ազատականաց հիմնական վարդապետութիւնն այս է թէ ամենուրեք մեծամասնութիւնք պէտք է ընտրեն Երեսփոխանները։ Պահպանողական Լօրտ Ռանտոլֆ Չըրչիլ ցաւ յայտնեց որ Նախարարութիւնք միայն թիւերը կ'ուսումնասիրէ, և չի յարգեր Անգլիական պատկառելի Սահմանադրութեան հին աւանդութիւնները։ Ընտրողութեան իրաւունք տալ առաջարկուած դասը բոլորովին [illegible] անհամեմատ կը բազմանայ, որք հոգ չեն ըներ բնաւ քաղաքական խնդրոց նկատմամբ։ Երկիրը կարևորութիւն չընծայեր այս Խորհրդարանական բարենորոգման, և առաւել կը զբաղի արհեստից, առևտրոյ, երկրագործութեան և տրոց վերաբերեալ խնդիրներով, ուստի ամենաքանն ապահով է թէ ներկայ Նախարարութեան նման ուժամաշ և վարկը կորած կառավարութիւն մը չպիտի յաջողի օրէնքի կարգ անցունել իւր Ծրագիրը։ Վիճաբանութիւնք շարունակելի թողուեցան, հակառակ Պ. Կլատսթոնի ընդդիմութեան։

Ոչ միայն Անգլիոյ, այլ նաև Եւրոպիոյ բոլոր մայրաքաղաքաց լրագիրք մեծ կարևորութիւն կ'ընծայեն Պ. Կլատսթոնի Ծրագրոյն, որոյ յաջողութենէն կախում ունի Անգլիական Նախարարութեան պաշտօնավարութեան շարունակումը։ Թէ՛ այս քաղաքական տեսութեամբ, և թէ՛ իբրև Սահմանադրական կարևոր խնդիր մը, մեք ևս մեր ընթերցողներն իրազեկ պիտի պահենք Ընտրական Ծրագրոյն ներկայացնելիք երևոյթից նկատմամբ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ծանուցած էինք շաբաթ օրը, թէ Կաթողիկոսական Յանձնաժողովն առաջիկայ հինգշաբթի օրը նիստ պիտի ընէ, և գրուած է առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, որ բարեհաճի ներկայ գտնուիլ նոյն օրը և նախագահել։ Ստուգեցինք մեր հրատարակած այն զրոյցը, թէ անցեալ հինգշաբթի Յանձնաժողովն օրինաւոր ատեան բացած չէ՝ Ս. Պատրիարք Հօր բացակայութեան պատճառաւ. բայց միայն տեսնելով՝ Նորին բարձր Սրբ. բաղնութեան կողմանէ առ Յանձնաժողովն յղեալ գրերն (Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին և [illegible]), Նար-Պէյ և Իզմիրլեան Սրբազաններն յանձն առեր են պատրաստել պատասխանը. և ահա այս պատասխանը պիտի մատուցուի հինգշաբթի օրը Յանձնաժողովին, և կ'ենթադրենք թէ պատճէնք պիտի տրուի ի հրատարակութիւն։ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը Էջմիածնի հայրապետական Աթոռը Կիլիկիոյ [illegible] Հայոց Հայրապետութեան Աթոռէն բաժանեալ կ'համարի. [illegible] կ'ասէ. չմասնակցիր Էջմիածնի հայրապետական ընտրութեան. արդէն երբէք Կիլիկիոյ Աթոռը մասնակցած չէ կ'ըսէ. Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը, կ'ըսէ, վեց դարերէ հետէ նուիրագործեալ հայրապետութիւն է. կը գանգատի, թէ Էջմիածնի հայրապետական Աթոռն ալ չէ մասնակցած և չմասնակցիր Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան։ Իսկ Կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ պատասխանը պիտի ըլլայ՝ ի պատմութենէ հերքել Կիլիկիոյ կաթողիկոսին բառերը, յիշեցունել իւր համոզիչաւոր խոստումներն ու ստորագրութիւններն, և հրաւիրել որ ճանչնայ իւր պարտքն և իրաւանց ու իրաւասութեան սահմաններն։ Կը լսեմք, թէ պատասխանը լաւ խմբագրուած է։

—

Անցեալ հինգշաբթի օրը, գրուած էր ի չարս վարչական տնօրինութեանց Քաղաքական Ժողովոյ, թէ Տնտեսական խորհուրդն գանգատած է՝ ազգային ընդհանուր տրոց բաշխման ու հաւաքման գործին մէջ Թաղական խորհրդոց ընդհանրապէս անտարբեր ու անփոյթ գտնուելուն համար, թէ՝ Քաղաքական Ժողովն ստիպուած է առկախել այդ տրոց կանոնագրոյն գործադրութիւնը և հետևիլ հին գրութեան, Կեդրոնական սնտուկին տարապայման անձկութիւնը փոքր ի շատէ անդորրելու համար։ Այժմ կիմանամք, թէ տեսնուեր են այնպիսի Թաղական խորհուրդներ, որ իրենց միջոցաւ հաւաքեալ ընդհանուր տրոց գումարներն Թաղային սնտուկին վերագրեր են, և երբ Տնտեսական խորհուրդն պահանջեր է, չեն հատուցեր՝ Թաղին պէտք էր և գործածեցինք, պատասխանելով։

—

Ցաւելով կհրատարակեմք, թէ Իզմիրլեան Գեր. Տ. Մատթէոս սրբազանի քոյրը, ազնուափայլ տիկին Իսկուհի, յետ սակաւօրեայ հիւանդութեան, կնքեց մահկանացուն Գումգափուի բնակարանին մէջ, և վաղը՝ ժամ 6 ին, յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի։

—

Զմիւռնիոյ Առաջնորդ Գեր. Տ. Մելքիսեդեկ Ս. Արքեպիսկոպոս ալ մտադիր է Պօլիս գալ և ներկայ գտնուիլ եկեղեցական Համագումար Ժողովոյ Մարտ 12 ի նստին, եթէ արտաքոյ կարգի արգելք մը չպատահի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գարատաղի նորընտիր դեսպան Ճէվատ պէյ, շաբաթ օրը Օգոստ. Սուլթանին ներկայացաւ, և Միրլիվայի աստիճան տրուեցաւ իրեն։

—

Մեծ Եպարքոսն երէկ Բ. Դուռը չգնաց։

—

Հնդկաստանի նշանաւոր Մուսուլմաններէն Բահճէթուլլահ էֆէնտիի որոյ յատկապէս ի Պօլիս հրաւիրեալ և կայսերական պալատան մէջ հիւրընկալեալ լինելն ծանուցած էինք արդէն, չորրորդ աստիճանի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհեց Օգոստ. Սուլթանը, և հրամայեց որ յատկապէս ապարանք մը կահաւորուի նորա բնակութեան համար։

—

Թիւրքի լրագիրն, այս առաւօտ յիշատակելով Յունաստանի ազգային խորհրդարանին մէջ եկեղեցական առանձնաշնորհմանց վրայ եղած հարցման մը առթիւ դատական Նախարարին տուած պատասխանը և գոհացուցիչ գտնելով զայն, կդառնայ կը ծանուցանէ թէ յատուկ տեղեկութիւն չկայ՝ խնդրոյն ի Պօլիս ունեցած վիճակին վրայ, բայց ինքը Թիւրքի կը կարծէ թէ համաձայնութեան մը վիճակի մէջ կը ներմուծուի խնդիրն։

—

Արտաքին գործոց պաշտօնատան արտաքին թղթակցութեան տնօրէն (Խարիճիէ քիթապէթի) կարգեցաւ Գալէմի-Մախսուսի Նախորդ տնօրէն Նաում էֆէնտի, առաջին աստիճանի առաջին կարգի պաշտօնատարութեամբ։

—

Լիվայի աստիճան տրուեցաւ՝ ակնաբոյժ Իլիաս փաշայի։

—

Հիճազի կուսակալ Օսման փաշայի վէզիրութեան հրովարտակը տանող Պաշրի պէյ՝ (Օգոստ. Սուլթանին թիկնապահներէն) հեռագրեր է կայսերական պալատան, թէ հրովարտակին իսլամական տարօրինակ հանդիսիւ մը կատարուեցաւ, թէ՝ Օգոստ. Սուլթանին համար բարեմաղթութեանց աղաղակներն երկինք բարձրացան, և թէ՝ զօրքն ամենայն անդորրութեամբ Մէքքէ հասած են։

—

Ենիշէհիրցի Իպրահիմ փաշայի հարսն՝ նորատի աղախնոյ մը հետ, երկու օր հետէ անհետ եղած լինելով՝ ոստիկանութիւնը կը հետախուզէ։

—

Ոստիկանութեան պաշտօնատունն ի պաշտօնէ կազդարարէ, որ դրսէն Պօլիս եկողներն, և Պոլսէն դուրս գացողներն օր յառաջ անցագիր առնուն, և առանց անցագրի լինելով՝ ոստիկանութեան քննութեան և իրենց դժուարութեան ու ժամավաճառութեան տեղի չտան։

—

Երէկ Ռուսիոյ կայսրուհւոյն ծննդեան տարեդարձն լինելուն պատճառաւ, համայն դեսպանական շոգենաւք և Ռուսական թղթատարք դրօշակներով զարդարեցան։

—

Թեհրանէն հեռագրեալ է Պարսից կառավարութեան արտաքին գործոց Սայիտ խանի շաբաթ օրը մեռած լինելն։

—

Թիւրքի կգրէ, թէ Տփղիսի հիւպատոս Գասըմ պէյ՝ Օսմանեան հպատակ մը դանակոծելու եղեր է, սակայն իւր ախոյեանն աւելի քաջ հանդիսանալով դանակոծութեան գործին մէջ, այժմ հիւպատոսն ծանրապէս հիւանդացած է։

—

Դարձեալ ի պաշտօնէ կը ծանուցուի թէ Պոլսոյ կալուածական տուրքը մինչև փետր. ամսոյ վերջը էսհամի և թօշակի կայմներով չվճարողներն, այսուհետև պիտի պարտաւորին՝ դրամով հատուցանել։

—

Բէօյիւքտէրէէն մաճառատեան գաղթականաց խումբ մը առջի օրը ի Պօլիս թափեցան։

—

Թէրճիւմանը Հագիգաթ կհերքէ այն զրոյցը թէ Պէրութի եղերքը օտար դրօշակաւ նաւ մը բռնուած է [illegible] օրինի։

—

Անգլիական ու Պարսկական դեսպանք առջի օրը Բ. Դուռն երթալով՝ արտաքին գործոց Նախարարին հետ տեսնուեցան։

—

Կէյլիքէլի մէջ Հաճի Տեւէ էֆ. անցեալ գիշեր մեռեր է, անկողնոյն մօտ դրուած վառարանէն կայծ մը ցատկելով։

—

Ետիրնէի կուսակալ Հաճի Իզզէթ փաշա յիշեալ քաղաքն հասնելուն երրորդ օրը զօրաց ու պաշտօնեայ[illegible]եր, և ինքն գներ է վարժարանի մը շինութեան համար պատրաստուած 500 լիրայի նպաստի ամբողջ գումարն։

—

Սեբաստիոյ կառավարիչ Խալիլ Րիֆաթ փաշա, որ Ամասիոյ մէջ կեցած հրահանգի կ'սպասէր, Ներքին գործոց Նախարարութենէն հրաման ստացաւ իւր պաշտօնատեղին վերադառնալու։

—

Մայրաքաղաքիս Ռուսական հիւպատոսարանի թարգմաններէն միոյն տան մէջ, ի Բերա Քալէօնճը գուլլուք, մեծկակ գողութիւն մը պատահեցաւ հինգշաբթի օր։ 20,000 ֆրանքէն աւելի արժող ադամանդներ գողցուած են։ Ոստիկանութիւնք և Բերայի կառավարիչն ստիպողաբար հրաման տուած են, որպէս զի գողերն ընդ փոյթ ձերբակալուին. առայժմ տան ծառաները ձերբակալուած են։

—

Մեծ զօրահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ ի պատիւ Ռուտոլֆ կայսրորդւոյն։ Այս պատճառաւ Օսմանեան և Գերմանացի սպայներ արտասովոր գործունէութիւն մը ցոյց կուտան։

—

Կը լսենք թէ Պ. Զավրիէվ անուն ռուսահպատակ տաղանդաւոր հազարապետը մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանատան զինուորական երկրորդ կցորդ կարգուած է, և ի մօտոյ Կ. Պոլիս կուգայ։

—

Վեհ. Սուլթանն իւր ճարտարապետ Վասիլաքի էֆէնտիի յանձնարարեց Եըլտըզի պալատան շրջափակին մէջ իւր բնակավայրին մօտ գեղեցիկ շէնք մը կառուցանել, որ պիտի յատկանայ Աւստրիոյ գահաժառանգ Կայսրորդւոյն բնակութեան, յորչափ մնայ ի Կ. Պոլիս։

—

Կրետէի կուսակալ Ֆօթիատէս փաշա Բ. Դրնէն մանրամասն հրահանգներ խնդրած է իւր պաշտօնավարութեան վերաբերող վարչական զանազան խնդրոց վրայ, յորս կարևոր տեղ մը կը գրաւէ վէքֆի խնդիրն ի Կրետէ։ Յայտնի է թէ կղզւոյն ընդհանուր Երեսփոխանական ժողովը խնդրած է կայսերական կառավարութենէն վէքֆ հողերը պետական հողերու վերածել, (Էմլաքը Հիւմայուն), որով հանրութեան համար աւելի օգտակար կրնան լինել։ Որովհետև փոփոխելոց այս խնդիրը վէքֆի գրութեան մէջ հիմնական փոփոխում կը նշանակէր, յարգ ընդունուած չէր։ Ֆօթիատէս փաշա, նորանոր դժուարութեանց չհանդիպելու համար, ուզեր է որ պատասխանատուութեան սահմաններն որոշապէս գծուին այժմէն։

—

Ելմտական Նախարարութիւնք ծխախոտ արտադրող նահանգաց կուսակալներուն հաղորդեց Րէժիի զանազան Կանոնագրերն, զորս գաւառական լրագիրք սկսած են հրատարակել ի գիտութիւն ժողովրդեան։

—

Աւասիկ լուր մի, որ յուզում պիտի պատճառէ վիճակահանութեան սիրահարներուն, որոցմէ շատ կայ Կ. Պոլսոյ մէջ։

Նախընթաց շաբթու մէջ, Բրուսիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն ներկայացուեցաւ առաջարկ մը, որ կը պահանջէ բոլոր Գերմանական վիճակահանութեանց ջնջումը։ Սոյն առաջարկն ստորագրած են անխտիր ամեն կուսակցութեանց ազդեցիկ անդամներն, ընդ որս թէ՛ Յառաջդիմական և թէ՛ Պահպանողական Երեսփոխաններ։ Այսպէս, կարի հաւանական կը համարուի որ մեծամասնութեամբ ընդունուի։

Եթէ այդ առաջարկ ընդունուի, մեք ստուգիւ չպիտի ցաւինք։

—

Ծանուցինք թէ մայրաքաղաքիս անգլ. ընդհանուր հիւպատոսը Սէլանիկի գտնուած էր դատելու Բանքի անուն Մալթեզ մը, որոյ դէմ մարդասպանութեան ամբաստանութիւն կար։ Շաբաթ օրն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ այս մարդ Սէլանիկի պատուաւոր Եւրոպացիներէն կազմուած երդուեալ դատաւորաց առջև դատուելով, անմեղ ճանչցուած է, և թէ հանրային կարծիքն արդար կը գտնէ զայս վճիռ։

Չէշմէի երկրաշարժէն վնասելոց ի նպաստ մայրաքաղաքիս դեսպանութեանց ձեռամբ և այլ միջոցներով եղած հանգանակութեանց հաշիւք շաբաթ առուր Լըվան Հէրալտի մէջ հրատարակուած լինելով, կը տեղեկանամք թէ հանգանակութեանց ընդհ. գումարն էր 5282 ոսկի և 60 գրուշ, որոց 1959 ոսկի և 64 գրուշը Նուագահանդէսէն գոյացած է, և 3323 ոսկին Պօլսէն։ Այս գումարէն 5130 ոսկի և 32 գրուշ բաշխուած է կարօտելոց՝ ձեռամբ Պ. Պ. Լաֆոնտէնի և Մէրաէնիէի, և միայն 152 ոսկի և 28 գրուշ ծախք եղած է նուագահանդէսի, Պօստի, նպաստից բաշխման և դրամոց փոխատուութեան համար։ Այս արդիւնք կարի պատուաբեր է մայրաքաղաքիս դեսպանութեանց մարդասիրական և միանգամայն գործնական կարողութեանց տեսակէտով։ Բայց Պ. Մէրաէնիէի տեղագրական և կրօնական դասակարգաց մասին տարօրինակ գաղափար մը կ'ունենամք կարդալով իր տեղեկագիրն, յորում իւր ձեռօք բաշխեալ նպաստից մանրամասնութիւններն յայտնելով կ'ըսէ թէ «Չէշմէ քաղաքին Թուրքաց թաղին 245 կարօտ անձանց տուած է 490 մեճիտիէ, Հրէից թաղին 28 անձանց՝ 56 մեճիտիէ, Հայոց թաղին 12 անձանց՝ 24 մեճիտիէ և Քրիստոնէից թաղին 860 անձանց՝ 1720 մեճիտիէ»։ — Եթէ չգիտնայինք թէ Յունաց ռամիկ դասուն մէջ կան մարդիկ որ Քրիստոնեայ կ'անուանեն Յոյներն միայն, Պ. Մէրաէնիէի այս խօսքէն հետևցնել պիտի փորձուէինք թէ Հայք Քրիստոնեայ չեն։ Բայց կը զարմանանք որ ուսեալ անձի գրչէն տակ այդպիսի խոշոր սխալ մը սպրդած լինի։

—

Երուսաղէմէն փետր. 14/26 թուականաւ յունական Վիզանտիս լրագրին ուղղեալ թղթակցութիւն մը կը ծանուցանէ թէ հետևեալ օրը 15/27 փետր. տեղւոյն կառավարական պաշտօնատան մէջ մեծ հանդիսիւ պիտի կատարուէր նորընտիր Պատրիարք Նիկոդիմոս Սրբազանի կայսերական Պէրաթի ընթերցման արարողութիւնք։ Ն. Սրբազնութիւնն այս արարողութեան մասնակցելու համար կառավարական ապարանքը պիտի երթայ պաշտօնական անձանց ուղեկցութեամբ, հետն ունենալով իւր Սինոդին կրօնական անդամներն։

—

Ժուռնալ տը Տէպայի մէջ կը կարդամք. «Բարիզի լրագիր մը լուր մը տուած էր, զոր արտատպած էր նաև Ղալաթիոյ լրագիր մը (Ստանտարտ), երբ թէ Պարսից Շահը իւր ելմտական նախարարն դատապարտած է դաւաղանի չորս հարիւր հարուած ընդունիլ ոտքէն, կառավարական ելմտացոյցին մէջ, հաւաքելի տրոց գումարը 400,000 փրանք պակաս նշանակուած լինելուն պատճառաւ, և թէ այս վճիռը գործադրուած է։ Արտօնութիւն տրուած է մեզ բացարձակապէս հերքել այս այլանդակ պատմութիւնը, զոր եւրոպական վէպերու կարգը պէտք է դասել, մանաւանդ որ Պարսկաստանի մէջ ելեւմտից պաշտօնական նախարար չկայ, և թէ այդ պաշտօնը վարող անձը պատկառելի ծերունի մ'է, զոր կը յարգէ Թէհրանի բոլոր ժողովուրդն և մանաւորապէս Վեհ. Շահն՝ որ պատիւ կը համարի անոր ձեռքն համբուրել, ամեն անգամ որ կը ներկայանայ Նորին Վեհափառութեան։»

—

Կասուի թէ՝ հասարակաց կրթութեան պաշտօնէութիւնն ի մօտոյ պիտի տեղափոխուի՝ Բ. Դրան մօտ Զիֆթէ-Ֆուրուն թաղին մէջ կառուցեալ նորաշէն պաշտօնատան մէջ։

—

Պետրպուրկէն կը հեռագրեն մարտ 3 թուականաւ թէ, Ռուսիոյ պաշտօնական ակմբոց մէջ կը հերքուի Ստանտարտի այն լուր, թէ դաշնակցութիւն մը կնքուած է ընդ մէջ Գերմանիոյ և Ռուսիոյ։

—

Լոնտրայէն մարտ 4 թուականաւ կը հաղորդեն հետևեալն, որ մարտ 2 ին Խարթումէն հեռագրուած է առ Թայմզ։ —«Մէկ քանի Շէյխեր հնազանդեցան. բնաւ չվախցուիր որ Խարթումի վրայ յարձակում մը տեղի ունենայ։ Մեհտին ուրախութեամբ [illegible] որով Գորտոն փաշայ կը ճանչնայ զինքն իբր Քորտոֆանի Էմիր, և առատապէս վարձատրեց նամակաբերը։

—

Գահիրէէն մարտ 3 թուականաւ կը հեռագրեն թէ Օսման Տիկնա Սուաքիմէն ութ մղոն հեռաւորութեամբ հաստատած է իւր բանակը։ Նոր ճակատամարտ մը մօտալուտ է։

—

Կը յիշեն ընթերցողք որ կայսերական կառավարութիւնն միջոցներ ձեռք առած էր օտար դրօշակ կրող շոգենաւուց երթևեկութիւնն արգիլելու համար Իզմիրի ծովախորշին մէջ։ Անգլիական դեսպանատունն խնդրած է Բ. Դրնէն որպէս զի բառնայ սոյն արգելքն և արտօնութիւն տայ օտար շոգենաւուց ըստ առաջնոյն բանելու։

Կ'երևի թէ դեսպանատան ձեռք առած միջոցներն յաջողութիւն գտած են, վասն զի Զմիւռնիայէն մայրաքաղաքիս անգլիական հիւպատոսարանն ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, բարձրագոյն հրաման ղրկուած է Այտընի կառավարչին, որպէս զի մինչև նոր տնօրինութիւն չնեղէ ծովախորշին մէջ բանող անգլիական նաւերը։

—

[illegible] մասնաւոր հեռագրէ մը առնելով կը գրէ թէ, Միջերկրականին անգլիական նաւատորմէն մէկ մասն ուրբաթ օրը Իզմիրի ծովախորշն հասեր է։

—

Վեզիր Խանի պարսկական դպրոցը, ուսանողաց թուոյն մինչև 90 բարձրացած լինելուն պատճառաւ, Կէմիլ-փաշա փոխադրեցաւ, և այս առթիւ հանդէս կատարուեցաւ ի ներկայութեան Կրթական Նախարարին, Թէհրանի նախկին դեսպան Բիղա պէյի, և նախագահութեամբ պարսկական ընդհանուր հիւպատոսին։ Ուսանողք Օգոստ. Սուլթանին և Շահին համար յատկապէս պատրաստեալ երգ մը երգեցին։

—

[illegible] Վիէննայի լրագրերէ առնելով՝ հրատարակած է այսօր թէ «Բ. Դուռն Յունաց Պատրիարքարանի առանձնաշնորհմանց համար տուած որոշումէն ետ կենալ որոշած է»։

—

Նիշէն՝ Պէլկրատի Օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Յարութիւն էֆէնտի Մարգարեան հեռագրած է առ Թիւրքի։ «Լրագրոյդ Յունուար 17ի թերթին մէջ Նիշի ժողովրդեան 28 հոգիի ստորագրութեամբ նամակի մը երբ քաղուածն հրատարակուած էր, որով միանգամայն կը ծանուցուի թէ ես անձնական շահախնդրութեամբ զբաղեալ եմ։ Ողջախոհութեան և խղճի դէմ է այդ։ Պաշտօնիս պատճառաւ բլլալիք ծախուցս փոխարէն թոշակիս վրայ եղած փոքրիկ յաւելումն՝ բնականաբար կարելի չէ անձնական շահադիտութիւն համարել։ Մարդ մը երբ ուղղութիւնը թողու, ամեն վատութիւն յանձն կառնու։ Արդ՝ կխնդրեմ յիշեալ անձերէն, որ դարձեալ լրագրոյդ միջոցաւ հրատարակեն, թէ ինչ բան կուզեն՝ վերը նշանակեալ խօսքով»։

—

Սէլանիկի հրամանատար Հիւսէյին Խայրի փաշա հեռագրեր է, թէ աւազակապետ Գաչարօյի արբանեակներէն Նիքոլա՝ որ փախած էր, ձերբակալեցաւ ողջամբ, ինչպէս նաև նորա երեք գողակիցներն։

—

Առջի գիշեր, Բ. Դրան մեծ նպարքասական յարկին առջևը թափառող մարդ մը բռնուեր է. իբր թէ թուրքերէն չգիտէ և սարսիկ է եղեր. անունը Աբդուլլահ. երեսը պատռած և արիւնոտ վիճակի մէջ, և երկու բռներ ալ ունի եղեր։

ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

Այս առաւօտեան թղթաբերով մեր ստացած Լոնտրայի, Բարիզի, Վիէննայի և Պուքրէշի լրագրաց թուականք կը հասնին մինչև 8 մարտ, այս շաբաթ։ Ահաւասիկ վերջին հեռագրերն ու նորագոյն լուրերը։—

Սուաքիմ, 4 մարտ, առ Ռէօյթէր. — Անգլ. զօրքերն աստ կը վերադառնան։ Ապստամբք մեծ թուով կը համախմբին Սուաքիմէն 7 մղոն հեռի։ Բարեկամ ցեղերը դեռ չեկան աստ։ Օսման Տիկնա զանոնք կը հալածէ ըստ կարի, և կ'աշխատի իւր կողմն անցունել։

Սուաքիմ, 5 մարտ. — Եգիպտական շոգենաւ մը աստ բերաւ Թոխարէն 700 անձեր երկու սեռէ ու տղայք։ Քանի մը Անգլ. մարտանաւերէ 300 ծովային զինուորք հանուեցան Սուաքիմ, զոր կը պաշտպանեն այժմ 650 ծովային զինուորք և 700 Եգիպտացիք, որք սակայն Գահիրէ ետ պիտի ղրկուին։

Գահիրէ, 4 մարտ. — Գրահամ զօրավարին հրահանգ ղրկուեցաւ Թրինքիթաթ դառնալու և նոր հրահանգաց սպասելու։

Սուաքիմ, 4 մարտ. — Ճիտտէէն կը ծանուցուի թէ Օսմանեան կառավարութիւնք տեղւոյն վաճառականաց արգիլած է վաճառք ղրկել ի Սուաքիմ, և որոշած է եռամեայ բանտարկութեան դատապարտել այս արգելքին հակառակ վարուողները։

Լոնտոն, 4 մարտ. — Անգլ. կառավարութիւնն որոշեց 1,000 ոսկի պարգև տալ այն անձին որ տեղեկութիւն բերէ դժոխային մեքենայից հեղինակներուն նկատմամբ։ Երկաթուղեաց ընկերութիւնք ալ բացէն 1,000 ոսկի կը խոստանան։

Գահիրէ, 4 մարտ. — Մասովայի եգիպտ. նաւահանգստին Անգլիացւոց կողմէ գրաւումը մօտալուտ կ'երևի։

Խարթումէն, մարտ 3 թուով, առ Թայմզ. — Այժմ կը ծանուցուի թէ Զէպէհր փաշա Սուտանի հետ կապակցութիւն ունեցող միակ անձն է, որ աստ ի Խարթում կառավարութեան մը գլուխ լինելու արժանիքն ունի։ (Զէպէհր փաշա գերեվաճառի գլխաւոր ջատագովն է, և իբրև այն՝ երբեմն մեծ կռիւ ունեցած է Կորտոն փաշային հետ։) Կորտոն փաշա չկրնար Խարթումէն մեկնիլ առանց կառավարութիւն մը կազմելու, և Զէպէհր փաշա Խարթում գալով, կը կարծուի թէ Սուտանի ցրուեալ ցեղերն անոր կողմը պիտի անցնին, և այսպէս կարելի պիտի լինի կառավարութիւն մը կազմել։ Կորտոն փաշա կ'ըսէ թէ գերի բռնելու և վաճառելու սովորութիւնը պիտի դադրեցնէ Քոնկոյի կողմէ (ի հարաւային Ափրիկէ,) և մինչև մէկ տարի այս խնդիր ինքնին պիտի կարգադրուի՝ գերեաց իրենց տեարց դէմ ապստամբելովը։ Գերիներն իրենց ոյժն զգացին վերջին պատերազմին մէջ, և ամեն կողմէ նշաններ կան թէ ի Սուտան ընկերային կազմալուծութիւն մը մօտալուտ է։

Սուաքիմ, 5 մարտ, առ Հավաս. — Բոլոր Անգլ. զօրքերն, որք ի Թրինքիթաթ Կրահամ զօրավարին հրամանաց ներքև համախմբեալ էին, Սուաքիմ վերադարձան։

Լոնտոն 5 մարտ. — Լորտ Կրանվիլ յայտարարեց Լորտերու ժողովոյն մէջ թէ Ցարն և Պ. Կլատսթոն Գոբէնհակի մէջ քաղաքական խնդրոց վրայ չեն խօսած, ինչպէս կը կարծուէր՝ Մէրվի գրաւման պատճառաւ։ Լորտ Կրանվիլ յայտարարեց նաև թէ Անգլ. զօրաց Սուտանէն ետ կանչուելուն լուրն անհիմն է։

Կրահամ զօրավարը Թօխարէն մարտ 3 թուով կը ծանուցանէ թէ առաւօտուն յառաջացած է Թօխարի հարաւակողմն արաբական գիւղերու խմբի մը վրայ, և հոն գտած է թնդանօթ մը, Կադլինկի խորանկէց մը (միդրայէօզ), մեծ քանակութեամբ պաշար և 1000ի չափ Րէմինկդընի հրացան: Հրացանները խորտակեցին և թնդանօթները հետերնին բերին: Բոլոր ապստամբք լերանց մէջ ապաստանած են: Հեռագիրը կըսէ թէ հետեւեալ օրը հեծելազօրաց 10րդ. գունդըն, և նաւային զօրքը Թրինքիդադ պիտի վերադառնան շոգենաւ նստելու համար: Թնդանօթազօրքն, հետեւակազօրաց երեք գունդեր, հեծելազօրաց 19րդ գունդն և միւսոր հետեւակազօրք միայն կը մնան Թօխարի առջև. Սկովտիական հեծելազօրքը Թէպ մնաց և հետեւակազօրքը Պէյքըրի Բերդին մէջ և ի Թրինքիդադ: Մարտ 3, չորեքշաբթի օրն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կրահամ զօրավարը Թոխարը թողած է և Թրինքիդադ կը վերադառնայ:

Սուաքիմէն, մարտ 5 առ Սդանտարտ. — Բազմաթիւ ապստամբք մեր շրջակայքը կը մնան: Բարեկամ ցեղերու գլուխ Մահմուտ Ալի հրաւիրեալ է վաղը Սուաքիմ գալ: Կը կարծուի թէ, հեծելազօրք հասնելուն պէս, ճակատամարտ մը պիտի մղուի Հանտուպի ուղղութեամբ, ուր կը գտնուի Օսման Տիկմայի բանակն:

Սդանտարտ սա հեռագիրը կը հրատարակէ Գահիրէէն. — Պոսփոր Էժիբսիէն լրագիրը կը շարունակէ հրատարակուիլ: Ընդհանուր դատախազ՝ Պորէլլի պէյ կը պնդէ թէ Եգիպտոսի տպագրական օրինաց մէջ պակասներ գտնուելուն, կառավարութիւնն իշխանութիւն չունի Խտիվին հրամանագիրը գործադրելու: Ֆրանսական հիւպատոսը չուզեր միջամտել:

Հուէդ ծովակալը մինչև Մասուան պիտի ընկերանայ անգլ. Սբիտի հարիւրապետին որ յատուկ պաշտօնով կ'երթայ Հապէշստանի Յովհաննէս թագաւորին քով: Սուտանի վաճառականք կ'սկսին Գահիրէի կառավարութեան պահանջումներ ուղղել՝ Սուտանի թողման իրենց պատճառած վնասուց համար:

Երեսփոխանական ժողովոյ մարտ 4 ի նստին մէջ Պաշա. Պ. Սդէնլի կը ծանուցանէ թէ Սուտանի համար խնդրուած յաւելուածական վարկին դէմ պիտի խօսի, և այս առթիւ առաջարկութիւն մը պիտի ներկայացնէ, յայտարարող թէ ժողովը չը կրնար հաւանիլ այս արշաւանաց ծախուց վճարման, ցորչափ կառավարութիւնն յստակ կերպով չբացատրէ Եգիպտոսի մէջ հետեւելիք աշխարհավարութիւնը:

Լորտ Ֆիձ Մօրիս Պ. Մաք Քոնի պատասխանելով, կ'ըսէ թէ զօրք չպիտի ղրկուի Գասալայի օգնելու համար: Ատենաբանը պատճառներ ունի կարծելու թէ պահապան զօրքն առանց դժուարութեան ետ պիտի առնուի: (Բայց յետոյ ապստամբաց ձեռքն ինկած է): Լորտ Հարդինկթըն պատասխանելով Սըր Պարդլէթի, կ'ըսէ թէ Կրահամ զօրավարն ո՛և է հրաման չէ ստացած Թրինքիդադ վերադառնալու: Լորտ Ֆիձ Մօրիս պատասխանելով Պ. Օ'Քօնօրի, կ'ըսէ թէ ինք տեղեկութիւն չէ ստացած որ Օսմանիէի վրայ յարձակում ընելու դիտում կայ:

Սուաքիմէն, մարտ 5 թուով, կը հեռագրեն առ Սդանտարտ թէ ապստամբք Սինգադի մէջ գերի ինկած կիներն ու տղայքը վաճառած են Արաբաց: Գալով Սինգադի քաղ. հրամանատար Թէվֆիգ փաշայի, քաղաքին կառավարչին և գլխաւոր դրագրին կանանց, ատոնք տակաւին Օսման Տիկմայի բանակին մէջ կը գտնուին:

Մարտ 5ին Կրահամ զօրավարն և Հուէդ ծովակալը խորհրդակցութեամբ սա յայտարարութիւնն ուղղած են Սուտանի բոլոր Շէյխերուն. — «Ձեզ արդէն իմաց տրուեցաւ անգլիական զօրաց գալուստն, որոց պաշտօնն էր ո՛չ միայն ազատել Թոխարի պահապան զօրքն, այլ և փոխել իրաց վիճակն, յորմէ կը գանգատէիք երկար ժամանակէ ի վեր: Բայց դուք նախընտրեցիք ձեր վստահութիւնը տալ Օսման Տիկմայի, այդ անաստուած չարագործին, որոյ վախճանը ընթացքը տեսաք ի Սուաքիմ: Տիեզերքը կառավարող Մեծ Աստուածն Օսման Տիկմայի պէս թշուառականներ չղրկեր բերել Մեսիա: Ձեր ժողովուրդք քաջ են, և Անգլիա միշտ կը յարգէ զանոնք: Ուրեմն աչքերնիդ բացէք և Օսման Տիկման ձեր երկրէն վարնտեցէք: Կը խոստանանք թէ պիտի պաշտպանուին և ներուին ամեն անոնք որ անմիջապէս մեզ գան: Ապա թէ ոչ, յէլ-Թէպ կորնչողներուն վիճակակից պիտի լինիք:» Յայտարարութիւնը կը վերջանայ՝ Սուաքիմ հրաւիրելով Շէյխերը:

Հանեայէն (Կրետէ), մարտ 5 թուով առ Հավաս. — Կրետէի ժողովրդին մէջ վերջին օրերս տեսնուած յուզումն հանդարտեցաւ այն լրոյ վրայ թէ նոր կուսակալն եւս քրիստոնեայ պիտի լինի:

Գահիրէէն, մարտ 5. — Կրահամ զօրավարն երէկ Թօխարի բերդէն մեկնեցաւ. բոլոր անգլ. և եգիպտ. զօրքերն այժմ համախմբեալ են ի Թրինքիդադ, ուստից Սուաքիմ կը ղրկուին, հաւանօրէն այն կողմէ վերստին յարձակելու համար Օսման Տիկմայի վրայ, որ ընկճեալ չէ դեռ:

Բարիզ, 5 մարտ. — Ռուսական դիւանագիտական ակմբոց մէջ, կը հերքուի Սդանտարտի լուրը թէ Գերմանիոյ և Ռուսիոյ միջև դաշնակցութիւն մը կնքուեր է:

Թայմզ մարտ 5 թուով կը յայտարարէ թէ Խարդումի դրաւումն անգլ. զօրաց կողմէ՝ անհրաժեշտ է որպէս զի դերվիշներու դէմ խիստ հսկողութիւն մը կարենայ ի գործ դրուիլ: «Խարդում պէտք է լինի Եգիպտոսի սահմանն, և Կորտոն փաշա պէտք չէ մեկնի անտի, կառավարութիւն մը չհաստատուած, որոյ գլուխը կրնայ դնել Զէպէհր փաշան, սակաւ բաց հետ համաձայնելու համար:

Մորնինկ Բոսդ մարտ 4 թուով կը ծանուցանէ թէ տէրութեանց դեսպանք հրաման ստացած են անգլ. կառավարութեան շնորհաւորելու Կրահամ զօրավարին յաղթութեան առթիւ:

Պ. Կլատսդոնի նախարարութիւնը պարտութիւն մը կրեց վերընտրութեամբ Պ. Մարիոդի, որուն Եգիպտ. խնդրոյ առթիւ Ազատ. կուսակցութիւնը թողլով Պահպ. կուսակցութեան կողմն անցնիլն և երեսփոխանութենէ հրաժարիլը ծանուցինք: Պ. Մարիոդ ստացաւ 5,478 քուէի մեծամասնութիւնն, որ անլուր է Պրայդըն քաղաքին համար, որ այսպէս դադրած է վստահութիւն ունենալէ Պ. Կլատսդոնի նախարարութեան վրայ:

Ուօրլտ Անգլ. լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Խտիվը պատրաստ է հրաժարելու, բայց իր կինն ազդուապէս կ'ընդդիմանայ: Խտիվին հրաժարելու դիտաւորութիւնն իմանալուն պէս, սա իր մայրը կոչեր և սգոյ հագուստ հագեր է, ըսելով որ Խտիվն իր վնասաբեր դիտումէն հրաժարի:

Թայմզ իւր մարտ 6 թուով կը գրէ թէ Եգիպտոսի վրայ մասնական և առժամեայ հովանաւորութիւն մը անօգուտ է, բացարձակ հովանաւորութիւն մը հարկաւոր է երկրին օգտին համար: Անգլիա պէտք է յայտարարէ թէ իր յանձնառած բոլոր քաղաքակրթական պատասխանատուութիւնը կ'ընդունի: Ցայնժամ լաւ կառավարութիւն մը կրնայ հաստատուիլ յԵգիպտոս:

Թարիք այսօր կը հերքէ Բ. Դռնէն Եգիպտոսի մասին եւրոպական տէրութեանց Շրջաբերական մը ղրկուիլը:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Առաւօտեան

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Աթէնք, 8 մարտ

Ֆոթիատէս փաշայի վերահաստատման լուրը լաւ տպաւորութիւն բրաւ աստ:

Երեսփոխանաց ժողովն կը շարունակէ վիճաբանիլ պահեստի զօրաց օրինական ծրագրին վրայ:

Բարիզ, 9 մարտ

Ոստիկանութիւնը Լիոնի սուրհանդակատան բեռներուն մէջ գտաւ սնտուկ մը, որոյ մէջ ռումբ մը կար Բարիզի կոմսը (արքայական կուսակցութեան գլուխը) ըսպաննելու նպատակաւ:

Գահիրէ, 9 մարտ

Ներքին գործոց նախարարն հրաժարական տուաւ:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 27 Փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Փօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ....դհկ.	9	27
Պօրսային գոցուելէն վերջը «	9	28
Երէկ Բերայի մէջ..........	9	18
Առաւօտուն բացուեցաւ...... «	9	17 1/2
Բարձրագոյն գին .... «	9	18
Նուազագոյն .... «	9	17
Կէս օրին .... «	9	17 1/2
Փոխառութիւն 1863.........Ֆր.	59	—
» 1865.......... «	55	
» 1869.......... «	49	50
» 1873.......... «	45	
Պօն տիւ Թրէզօր......Անգլ. լիրա	17	25
Բումէլի երկաթուղի...........Ֆր.	42	—
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ »	—	
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ		
Ասօսիէթէ Ժէնէրալ....Անգ. ոսկի	4	2
Կրէտի Ժէնէրալ...... Օսմ. լիրա	7	5
Պանք տը Բօնս........ « «	6	38
Սօս. Շանժ է Վալ.... « «	5	38
Թրամուէյ .... «	2	92 1/2
Ինիւֆիկ. Եգիպտական	—	—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	73	35
Գիշերը գործ չեղաւ	—	
Այս առտու բացուեցաւ..	74	05
Կէս օրին նոյն գին	74	05
Ընթացք դրամոց		
Օսմ. ոսկի................ղրշ.	100	—
20 Ֆրանքնոց .... «	87	27
Անգլ. ոսկի .... «	110	12
Քրիմից .... «	51	18
Բոլ Իմբերիալ .... «	90	10
Ռուսլի Թղթադրամ.......... »	9	17
Թալէր .... «	19	16
Ֆիօրին .... «	9	05
Մէճ. արծ. (տարր.) .... «	107	38
Հինգնոց .... «	102	1/2
Մէճիտիէ .... «	100	1/2
Պլինձ .... «	750	—
Թղթադրամ............... «	1300	—
Վ.էգնոց.................... «	102	35

(ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լօնտրա 8 Մարտ ժամ 3 վ 15 երեկոյ

Անգ. Փօնսօլիտէ գոցուեցաւ....	101 13/16
Օսմ. « բացուեցաւ....	8 5/8
« « գոցուեցաւ....	8 3/4
Օսմ. փոխառութիւն 1865	11
« « 1869	9 7/8
« « 1871	67 1/4
« « 1872	16 1/2
« « 1873	8 3/4
Փոխառ. 1877	77 3/4
Պանք Օթօման	15 5/8
Ռուսական փոխառ. 73........	90 1/4
Եգիպտ. միացեալ (Իւնիֆիէ)	66 1/2
« առանձն. (բրիվիլէժիէ)	90 3/4
Տայրա Սանիէ	66
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)......	87 1/2

Հունգ. պարտամուրհակ 1877......	101	3/4
Փոխանակ. Բարիզի վրայ	—	
Վիէննա 8 Մարտ ժ. 4 երեկոյ		
Փոխանակ. Լօնտրայի վրայ	121	65
Օսմ. Երկաթուղի	19	70
Բարիզ 8 Մարտ ժ. 3 վ. 45 երեկոյ		
Ֆր. Ռանթ 4 1/2 0/0 . . . . բաց	106	17 1/2
« « 3 0/0 բաց	76	55
Օսմ. Փօնս. բացուեցաւ	8	80
« « գոցուեցաւ քրն. կտ.	8	77 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1863..........	—	—
« « 1865..........	53	—
« « 1869..........	48	—
« « 1873..........	44	—
Օսմ. Երկաթուղի	41	12 1/2
Պանք Օթօման	643	75
Գրէտի Լիօնէ	551	25
« Ֆօնսիէ......................	1236	25
Բաժնետոմս Լիոնի	1247	50
Սուէզի Ջրանցք......................	2037	50
Ռուսական 5% 1877ի	—	
Իտալական Ռանթ......................	93	80
Արեւ. Ռուս. (Ռիւս Օրիան.).........	—	
Եգիպտական միաց. դոց	335	
Սպանիական (արտաքին)............	61	1/2
Հունգարական (ոսկի).............	103	
6% Հելլենական	—	
Չէք Լօնտրայի վրայ......	25	28

ԲԱՐԻԶԻ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

8 Մարտ ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանս. Ռանթ 5 1/2 %.........	106 15
Օսմ. «	գործ չեղաւ
« Երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ............	335

ՄԵՏԵՕՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

10 Մարտ (Ն. Տ.)

		ժ.	վ.
Ծագումն արեգական (Աւերևլթ)		6	21
Մուտք « «		6	0
Կէս օր (Միջին ժամով) . . 12		10	18
Կէս օր (ժամ ըստ սահմանյ) .		5	53
Ծագումն լուսնի (Աւերևլթ)	Ե	4	55
Մուտք « «	Ա	5	12

Երեւումն լուսնի Ծ. Լ. 11 Մարտ.

Առաւօտեան ժամը 8 ին

	Հարրդմեթր
Ծանրաչափ (Ծովու երես) . . .	758 9
Ջերմաչափ	3. 8
Նուազագոյն աստիճան . .	1. 4
Բարձրագոյն « իրիկուան	82.
Խոնաւութիւն 0/0	72
Բարձրութիւն անձրեւի 24 ժամու միջոցին . . Հազարորդամեթր	0,
Ուղղութիւն հովոյ, Հանդարտ.	

ՄԱՐՏ 9ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափն իջած է Ճենովայի ծոցին վրայ. Հովը Արեւմտեան և Հիւսիսային կողմերէն չափաւոր կը փչէ Միջերկրականի վրայ. Հովը փոփոխական և տկար է Ադրիականի և Արշիպեղագոսի վրայ. օդը հանդարտ է յՕտէսա:

Բարեխառնութիւնն է 4 աստիճան 'ի Բարիզ, 0 աստիճան յՕտէսա, զէրոյէն մէկ աստիճան վար 'ի Վիէննա և 4 աստիճան 'ի Բեդրապուրկ:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

—Ուրեմն ամեն բան կրօնակա՞ն է... կը հարցնէր բարեկամ մը, առաջին յօդուածը կարդալէն յետոյ. և այնպէս կը շեշտէր խօսքը որ իմացնել կ'ուզէր թէ ոչ միայն ինքն համամիտ չէ մեզի, այլ և դարն ու ժամանակը մեզ հակառակ կը լինին:

Մեք ալ, որ լուսնոյ սկաւառակին վրայ չեմք ապրիր, կը խոստովանիմք թէ ունիմք այսօր նորասէր բազմութիւն մը՝ որ զօրաւոր հոգւոյ նշան կը կարծէ կրօնական խնդիրները անարգել, և կրօնական ազդեցութեան ժամանակը լրացած կը դատէ:

Ժամանակը լրացուցած լինել, ամեն մը իրաւամբ և արդեամբ դեր կատարած լինելը կ'ենթադրէ, և եթէ դեր մը վարած է՝ յատուկ ասպարէզ ալ ունեցած է. և եթէ ասպարէզ մը եղած է, այն կը մնայ տակաւին, և պէտք է որ ուրիշ մը գայ և այն ասպարէզը գրաւէ:

Եթէ կրօնական ազդեցութիւնը թողումք պահ մը, պէտք է որ զայն փոխանակող ազդեցութիւն մը գտնեմք. և եթէ չգտնեմք, ստեղծեմք:

Ուսումն և իմաստասիրութիւն, յոր շատեր կը յուսան, չեն ներկայեր երբեք այն տարածումն և այն ընդհանրականութիւնը որ պէտք է, և զոր կրօնք ունեցած է և ունի: Բարոյական, ընկերական, քաղաքական և ազգային կեանքերը կը տարածուին ամեն մարդկային անհատի, և վայրենեաց սնոտիէն մինչև իմաստնոց կաճառը կրօնք կը թագաւորէ:

Կը տարածուի՞ արդեօք նոյնչափ և իմաստասիրութիւն:

Բայց մեր ընկերը այդ կէտը փաստաբանել չէ. ընդհակառակն պիտի ըսեմք թէ կրօնքի թշնամիք և հակառակորդք նոյն ինքն անոնք են որ կրօնքի պաշտօնեայ են, կրօնքի պաշտպան կ'ըսուին և կրօնքի հետեւող կը կարծուին:

Երբ կրօնքի ճիշդ իմաստը, ազնիւ զգածումը, և սուրբ նպատակը իրապէս կը պակսին, և կրօնքին անունը պատրուակ կը դառնայ անճիշդ, անազնիւ և անսուրբ իրաց, և լաւ դրոշմը վատ ապրանքը խարդախելու կը ծառայէ, մինչ բնական հետեւանք չէ՞ որ լաւն ու վատը, սուրբն ու պիղծը, բարիք ու չարիք իրարու խառնուին և հաւասարապէս խոտան և անարգ սեպուին:

Ահա այս է եղածը:

Դժբաղդութիւն է որ այսպէս լինի. այլ արդեամբ կը լինի և երանի թէ չլինէր:

Նա որ կրօնական ազդեցութեան նկատմամբ դժգոհութեան հարցեր կ'ուղղէր, ինչպէս յիշեցի, անօրէն և ամբարիշտ անձ մը չէր, մանաւանդ թէ բարեսէր և բարեխիղճ ոք էր, եթէ կամիք՝ նաեւ բարեպաշտօն և բարեկրօն: Այսօր մեր ընկերութեան վատ և մոլի մասը չէ միայն, որ կրօնքը կ'անարգէ, և կրօնական ազդեցութեան դէմ կը մրցի. այլ նոյն ինքն ուսումնական և պարկեշտ տարրը. ոմանք, նոյն ինքն խելահաս անձինք, որք չարն ու բարին զննելու և զատելու բաղձանքով ճամբայ կ'ելնեն և կրօնական դժպատեհութիւններէ կը շփոթին:

Առաջին հասակը կրօնասէր է, վասն զի դեռ փորձ ու փորձանք չէ տեսած, այլ աւանդական համոզմամբ և անմիջական սկզբամբ կրօնքի կը յարի:

Միջին հասակը ուսման և փորձառութեան զօրութեամբ կրօնքէն կը գայթակղի, և ուրիշ ազդեցութիւն փնտռելու կ'ելնէ:

Վերջին հասակը իւր աշխատանաց ի դերեւ ելնելը և իւր գտած ազդեցութեան տկարութիւնը և վտանգները տեսնելով, նորէն սկզբնական համոզման կը դառնայ, և երկրորդ անգամ կրօնասէր կը լինի:

Այդ է մեր տեսածը, այդ է և ամենուն տեսածը:

Եթէ կրօնական յօդուածագիրը ամէն խնդրոյ մէջ կրօնական կողմն կը գտնէ, և ամէն գործի մէջ կրօնական մասը կ'ուզէ առջև բերել, այդ իւր պաշտօնն է,

Այլ մի՛ կարծէք թէ կրօնքը կ'ուզէ իւր սահմանէն անդին տանիլ. և ոչ ալ կրօնքի անուամբ ներքև օտար ապրանք մուծանել, և ոչ ալ ուրիշ ամէն տեսութեանց և ազդեցութեանց իրենց սեփհական և իրաւացի տեղը գրաւել:

Կրօնք դժուար դրութիւն մը ունի այսօր, վասն զի անարգութեան կ'ենթարկուի, այլ այդ դժուարութիւնը կրօնասէր կարծեցեալները ստեղծեցին. որ կրօնասէր չէին, կրօնամոլ էին, և երբէք մոլութիւն՝ բարի ինչ չէ եղեր:

Արեւմուտք իւր կրօնքի ազդեցութիւնը տկարացած կը տեսնէ, վասն զի կրօնքի անուամբ խժդժութիւնք և անիրաւութիւնք, յափշտակութիւնք և բռնակալութիւնք գործուեցան. Նոր դարը միջին դարուն վրէժը կը լուծէ: Եւ որովհետեւ վրէժխնդրութեան հոգին կը շլացնէ, վրէժխնդիր դարը բաւէն կրկին մէջ չափը կ'անցնի. բայց մինչ աւելի մեղադրելի չէ՞ կրօնամոլ դարը:

Արեւելք աւելի կրօնասէր է, վասն զի նուազ տեսած է կրօնական զեղծմանց վնասը, և բիւզանդական աբարք ոչ շատ երկար և ոչ շատ ընդարձակ ազդեցութիւն վարեցին. Իսկ մեք նուազագոյն եւս տեսանք այդ տեսակ անտեղութիւններ, և այս պատճառաւ աւելի կրօնասէր մնացինք:

Կան մեր մէջէն անձինք որ երբեմն լատինական և երբեմն բիւզանդական կրօնային ձեւակերպութեանց սիրայարութիւններ կ'զգան, և թէ ոչ ճիգեր, գոնէ իղձեր կ'արձակեն այն կողմ: Նոյն ինքն մեր կրօնական Հայք, իրենց Համադաւանիներով, Միաբանութիւններով, ծրագիրներով, բաբեկարդութիւններով այդ տենդէ սխոտացեալ կը տեսնուին . . .

Սխա՛լ ճանապարհ:

Կրօնքի փայլ ու ազդեցութիւն կ'ուզէ՞ք Ս. Հայք.

Քիչ խօսք և շատ գործք:

Մինչ դուք այժմ կ'աշխատիք ցուցնել քիչ գործք, և շատ խօսք:

Կրօնք աշխատանք կը սիրէ և ոչ ճառասանք, կրօնք հեզութիւն կը սիրէ և ոչ ճոխութիւն:

Ինչպէ՞ս աւելի կը զօրացնէիք կրօնքը անհովիւ ժողովուրդներ հովուելով, քան թէ կրօնական ժողովոյ իրաւունքները ուսումնասիրելով:

Դուք ալ բիւզանդական խնդրոյ ճամբան կը բռնէք, և կը վախեմ . . .

Բայց բաւ է այսօր, նորէն խօսելու ատեն ունի

ՏԻՐԱՅՐ

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՔ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ

Ֆրանսայի հռչակաւոր քարոզիչ՝ Հայր Տիտոն, կարեւոր գիրք մը հրատարակած է այս օրերս, Գերմանական կենաց ու բարուց վրայ: Այս գիրք մեծ ուշադրութիւն գրաւած լինելով Եւրոպական մամլոյն մէջ, և մեկ շաբթուան միջոցի մէջ տասն տպագրութեան հասած լինելով, մի քանի հատուածներ կը քաղենք աստ, Գերմանիոյ համալսարանաց նկատմամբ:

Ա.

Գերմանիոյ համալսարանաց դռները բաց են հիւրընկալելու ամեն անոնք՝ որք կ'ուզեն ուսանիլ, առանց տարիքի, լեզուի, կրօնի կամ ազգի խտրութեան: Միմիայն անգործ և անծանօթ հետաքրքիրք չեն ընդունուիր անդ: Նոյնպէս կանայք չեն կարող մտնել այդ սեմէն ներս:

Աւասիկ ի՛նչպէս ընդունուեցայ ես Պէրլինի համալսարանին մէջ, և ի՛նչպէս կ'ընդունուի ամեն օտարական որ կը խնդրէ պաշտօնապէս արձանագրուիլ համալսարանի մեծ մատեանին մէջ:

Ակադեմիական ծերակոյտին խնդրագիր մ'ուղղեցի, անցագիրս միատեղ յղելով: Մի քանի օր յետոյ, համալսարանի քարտուղարն յայտնեց ինձ խնդրագրիս պատասխանը. աւելորդ է ըսել թէ հաստատական էր այդ պատասխան, և հաստատական կը լինի ամեն անգամ, բաւական է որ Գերմանական ոստիկանութիւնը չի կասկածի ի քեզ դաւաճան մը կամ ոչնչական մը:

Այս ինչ օրուան և այս ինչ ժամու համար հրաւիրեալ էի ի սրահն համալսարանի:

Որոշեալ օրն և ժամուն գնացի, և զարմացմամբ տեսայ, որ քառասունէ աւելի ուսանողք ինձ պէս կ'սպասէին արձանագրուիլ: Անոնք մեծ մասամբ Գերմանացի էին. մէջերնին բաւական թուով Իտալացիներ և Ռումէններ կային, և մի քանի Ռուսք. ես միայն Ֆրանսացի էի: Խառն ի խուռն նստանք աթոռներու վրայ, որք կարգաւ շարուած էին կանաչ և երկար սեղանին առջեւ, ուր կը բազմին համալսարանին տնօրէնը և դատաւորն, իրենց հետ ունենալով երկու քարտուղարներ: Երբ թիկնածուին անունը կոչեան, ոտքի կ'ելնէ, տնօրէնին քով կ'երթայ, կը կրկնէ իւր անունը և մականունը, կը յայտնէ իւր ազգութիւնը, և կ'ըսէ թէ դասախօսութեանց ո՛ր ճիւղին կ'ուզէ հետեւիլ: Այս ամեն կ'արձանագրուի համալսարանին մեծ մատեանին մէջ, և մի օրինակն մանաւոր թղթի մը վրայ գրուելով, տնօրէնին ստորագրութեամբ, կը յանձնուի ուսանողին իբր նշան կցորդութեան: Երբ բոլոր ներկայացեալք այսպէս հարցաքննուելով արձանագրութեան թուոյն կարգաւ մտան ուսանողաց մեծ բանակին մէջ, տնօրէնը տեղէն ելաւ և մեզ մօտենալով,

—«Պարոննե՛ր, ըսաւ, աւասիկ այս վայրկեանէ սկսեալ ուսանող եղաք համալսարանի: Խոստացէ՛ք պատուել զայն, և ինքզինքնիդ պատուել ձեր վարքով և աշխատութեամբ: Երդուընցէ՛ք հաւատարիմ մնալ անոր օրինաց»:

Ցայնժամ մեկիկ մեկիկ իւրաքանչիւրն մօտենալով տնօրէնին, անոր աջ ձեռքը սեղմեց ինչպէս հաւատարմութեան: Այս է աւասիկ արձանագրութեան արարողութիւնը իւր պարզութեան մէջ, իւր աւանդապետական հին ձեւին մէջ: Այս ձեռքի սեղմումը դիւցազնական կերպարանք մ'ունի. շատ անգամ ամենափոքր բան մ'իսկ վեհութիւն մը կ'ստանայ, երբ հին և պատիւ կը նուիրագործեն զայն.

Ես ալ իմ կարգիս պարտաւորեցայ սեղմել այդ օտար ձեռքը, վասն զի ըմբռնեցի թէ մարդիկ կարող են, սահմանագծերէն և ազգութիւններէն վեր, խաղաղութեան, մեծարանաց և ճշմարտութեան մէջ գտնուիլ, և անոնց յարգը ճանչնալ:

Բ.

Ինչպէս կան ճարտարութեան և արուեստի քաղաքներ, առեւտրական քաղաքներ, և ուրիշներ որք բոլորովին զինուորական կամ կրօնական կերպարանք մ'ունին, նոյնպէս յայս կոյս Հռենոսի կը գտնուին զուտ համալսարանական քաղաքներ, օրինակի Բոնն, Գէօթինկէն, Իէնա, Թիւպինկէն, և այլք:

Եթէ ոք ուզէ մօտանց և անխառն տեսնել Գերմանիոյ ազատական երիտասարդութեան մտաւոր կենաց խաղաղ հոսանքը, այդ կարգի քաղաքաց միոյն մէջ պէտք է բնակի:

Պէրլինի, Վիէննայի, ինչպէս նաև Բարիզի մէջ, գիտական գործունէութիւնը թէև խիստ զօրաւոր, սակայն կը կորսուի համալսարանական կեանքի յուզմանց և աղմուկներուն մէջ:

Աւելի որոշ կը լսուին բազմաշառաչ աղմուկներն ամբոխին որ զուարճութեան կ'երթայ, կամ դառնակսկիծ ճգունքն անոնց որք կեանքերնին կը մաշեցնեն ապրելու համար, քան թէ աշխատող մտքերու խորհրդաւոր մրմունջը: Աշխարհային հնարագիտութեանց կամ քաղաքական փառամոլութեանց խաղերն աւելի զբօսանք կազդեն քան թէ անյողդողդ և գիտնական աշխատութիւնն այն մարդոցն՝ որ անծանօթին հետ զբաղած, յաղթանակներ կը տանի տգիտութեան և սխալանաց վրայ, և լռելեայն կը պատրաստէ աշակերտներ՝ որք իւր եռեւէն պիտի ընթանան լուսոյ ճամբին մէջ: Մարդուս միտքը զայն միայն կրնայ ըմբռնել որոշակի զոր կարող է տեսնել՝ մեկուսացեալ և խաղաղիկ հորիզոնի մը մէջ քանդակեալ:

Ոչ ուրեք կարող եղած են գաղափար կազմել գիտնական գործունէութեան վրայ քան գերմանական այս փոքր քաղաքաց մէջ, լի դասատուներով և ուսանողներով, և ուր համալսարանն ամենայն ինչ է:

Անոնք ընդհանրապէս միջնադարեան երեւոյթներով հին քաղաքներ են, իրենց բերդանման դղեակովը, և երկսայրի կամ եռսայրի տուներովն մեծանց վրայ դիզուած և քանի չափ փոքր պատուհաններով: Հին պատնէշներու փոսերն լեցուած և զարդաբաղարդ պարտէզի փոխարկուած են: Հսկայ ծառեր կը ծածկեն զայնս, և բոլորակ ուղին այսօր հովանաւոր ճեմավայր մը դարձած է, ուր խոկասէր մտքեր կարող են ընդ երկար իրենց մտածման հետևիլ լռիկ և անխռով: Հին բերդը կորուսած է իւր իշխանութիւնը և բարբարոսական երեւոյթն. և չէ այլ ևս պատերազմասէր իշխանին և իւր զինակրաց անմատչելի բնակարանն՝ այլ, 'ի Թիւպինկէն, մատենադարան մը դարձած է, այսինքն զինարան գիտութեան:

Զկարծուի սակայն թէ զինուորական զօրութիւնք ջնջուած են. այլ տեղ և ձև միայն փոխած են: Դիտեցէք դաշտին վրայ, քաղաքէն քիչ մը հեռի, ընդարձակ շէնք մը, պալատ մը և ամրոցի մը ձևով միանգամայն.— զօրանոցն է այն:

Համալսարանական քաղաքն հանդարտ և զուարթ է: Գերմանացիք կարող եղած են դիմադրել Ֆրանսացւոց այն մոլութեան՝ որով ամեն ինչ կարգի կանոնի տակ կառնուն: Գերմանիոյ մէջ ուսանողն ազատ մնացած է ընդհակառակն. առանց աշխարհի ամբոխին մէջ խառնուելու, ինչպէս 'ի Ֆրանսա, նա կը պահէ իր զուարթութիւնը, հանճարը, երիտասարդական քսան տարիներու աշխոյժը: Չունի նա սկեպտիկեան ծաղրածուութիւն նման այն կանխահաս և տկար մտաց որք երբեք չեն կրցած ունենալ գաղափար մը կամ հաւատք մը:

Անոնք երազող և իրապաշտ են միանգամայն, որք խստամբերութիւն չեն գիտեր և աւելի պարզ կը գտնեն հնազանդիլ բնութեան քան յաղթել անոր: Կը կռուին և կ'արբենան, և ընկերոյ հետ օր մը իսկ քէն չեն կրնար պահել:

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Եթէ կ'ուզէք երկար ժամանակ թարմ պահել հաւկիթները, դրէք զանոնք չոր և միանգամայն զով տեղ մը, և այնպիսի նիւթերու մէջ՝ որ օդին ազդեցութենէն զերծ մնան· օրինակի համար, գնելու է զանոնք կորեկի (դարի), կաղնի փայտի սղոցուքի կամ աւազի մէջ և վրան ծածկելու է յարդով։ Նոյնպէս հաւկիթները թարմ կը մնան ճէթի կամ հեղուկ ճարպի մէջ պահուելով։

ԳԱՐՆԱՆ ՄԻ ԱՄՍՈՒԿ
ՆՈՐԱՎԷՊ
Գրեց· Սր· Մ'Ենէկ
—
Զմիւռնիա, Տպագրութիւն Մ. Մամուրեան· կը գտնուի Պոլսոյ հայ գրավաճառաց քով։

ԹԱՆԳԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ
Հատոր առաջին
—
ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ և ՖՐԱՆՔԼԻՆ
Խմբագրութեամբ Տօքթ· Մ. Բ. Իւթիւճեանի։ Սոյն օգտակար գրքին առաջին և երկրորդ տետրակներն հրատարակուած են։

ՊՈՒՔԷ
ՍԷԶԱՐԻՆ ԲՈԼԲԱ
Հեղինակ
ՕՐ· ԱՐՄԱՒԵՆԻ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
—
[illegible]
Գին 10 դահեկան
—
Կը գտնուի ի Բերա մեծ փողոց թիւ 179 Գոմէնտինկէր նուագավաճառին խանութը, և ի Կ· Պոլիս Զաքմաքճըլար եօգուշը Գավաֆեան Գրավաճառանոցը։

Հրատարակութիւն
Խիզանու Ուսումնասիրաց Ընկերութեան
—o—
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ
Նախակրթարանի կարգերու համար
Ազգային վարժարանաց համար նոր մեթոտով պատրաստուած ընտիր դասագիրք մ'է։
Կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրատունը, Մէրճան փողոց, թիւ 57։ Կը գտնուի նաև միւս գրավաճառաց քով։ Գին 5 ղրուշ։
Բաւական թուով գնողաց 0/0 20 զեղչ կը լինի։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՎԷՅ
ԹԷ ՈՐ ԱՄՈՒՍՆԱՑՆԵԼՈՒ ԱՂՋԻԿ ՄԸ ՈՒՆԵՆԱՅԻ
Թարգմ. Ֆրանսերէնէ
Սոյն գրքին գինը 5 ղրուշէն 3 ½ի իջած է և կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրատուն Պոլիս, Մէրճան։

ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆ
ԻՄԱՑԱԿԱՆ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹԵԱՆ
—
Աշխատասիրեաց
Տ. ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
—
Զմիւռնիա—Տպագրութիւն Տէտէեան
Գին 7 դահեկան արծաթ։

ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ
ԲԱՑՄԱՆ ԵՒ ԲԱԺԱՆՄԱՆ
ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ ՍՏԱՑՈՒԱԾՈՑ
—
Թարգմանեաց
[illegible]
Արաբական Օրինագրքէ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ն· ՏԷՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
—
Զմիւռնիա—Տպագրութիւն Տէտէեան
Գին 10 դահեկան արծաթ
Սոյն երկու գրեանց կեդրոնատեղին է ի Կ· Պոլիս, Գավաֆեան Գրատունը։

ԳՈՒՄԱՆՏԱՐԻԱ
ԿԻՊՐՈՍԻ ԳԻՆԻ
10 ՏԱՐՈՒԱՆ
Ով որ կուզէ գնել սոյն ազնիւ և յոյժ օգտակար գինիէն, կը հրաւիրուի Պաղչէ-գաբու Մաքսաստան կարգը առ Պ. Զարեհ, թիւ 46։ Գիները չափաւոր են։

ԱԶԳ
—
ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՑ
Պալըք—բազար Թահմիզ փողոց թիւ 59
[illegible]
Մեղրոն էֆ· Տէօրմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խաւիձ՝ սովորական, լաւ և ընտրագոյն (մարթինիքա)· շաքար՝ Մարսիլիոյ և Թրիէստէի· այլ և այլ տեսակ բարարասլէյններէ զատ, ֆրանսական բուռ, Ֆորմիէ· Սպակրի թարմ և ընտիր եղ· Նափօլիի մաքարօն· Ճէնովայի և Նափօլիի չէհրէյէ· բրինձ՝ Մախսուսէ և Րիզօն· լուբիա և սիսեռն՝ եփուն և խիստ համեղ· անուշեղէնի և խմորեղէնի յատուկ լաւագոյն ալիւր· օսլայ (նիշասթա) և աբարօթ· Քանտիոյ և Այվալըքի ընտիր ձէթ· Լոնտոնի և Մարսիլիոյ քօլա· Ամերիկայի քարիւղ (կազ)· Լոնտոնի ընտիր լեղակ (չիվիտ)· քօնեաք և այլ ոգելից ըմպելիք· սօտա· թարմ ըմծաքօլ և սարտին· Այվալըքի ընտիր ձէթ· Թարխանա և պուլկուր· մէկ խօսքով, սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուի ամեն տեսակներուն լաւագոյնն այն պիտանի բաներու, որք առեւտրական սոյն ճիւղին կը վերաբերին գլխաւորապէս։
Ամեն յանձնարարութիւն կը կատարուի ուղղութեամբ և կանոնաւորապէս։
Գիները խիստ չափաւոր են։ ԱՊԱՌԻԿ ՉԿԱՅ։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Կը հրատարակուի ամիս առ ամիս 15 օրը մի անգամ, 16 երես։ Տարեկան գինն է երկու արծաթ մէճիտ· գաւառաց համար 45 ղրուշ· իսկ Ռուսաստանի համար 4 րուբլի։
Ստորագրուիլ փափագողք պէտք է դիմեն Սուլթան Համամ թիւ 14, և Մահմուտ փաշա, թիւ 239 Յ. Զէնճիրճեանի գրատունը։

ԸՆՏԱՆԻՔ
ՀԱՆԴԷՍ ՀԻՍԱՄՍԵԱՅ
ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
—
ԸՆՏԱՆԻՔ Հանդէսին տարեկան բաժանորդագինն է.
Պոլսոյ համար տարեկան 30 դհկն։
Վեցամսեայ 20 »
Գաւառաց համար սոյն 40 »
Օտար երկիրներու հմր. 10 ֆրնք.
Իւրաքանչիւր թերթի գինն է 2 դհ.
Ստորագրութեան տեղն է Կ. Պոլիս Աշճեան Տպարան։
Նամակ կամ ոեւէ գրութիւն պէտք է յղել առ Ա. Աշճեան հրատարակիչն, ի Սիւմպիւլլի խան վարի յարկ թիւ 35։

Ազգային երաժիշտ Տիգրան Էֆենտի Չուխաճեանի մի նոր գործն·
«ԻԼԼԻՒԶԻՕՆ ՄԷՆ ՎԱԼՍ»
Դաշնակի համար գրուած [illegible] մը, զոր հեղինակը իրեն յատուկ ճարտարութեամբ յօրինած է։
Կը ծախուի Պոլիս, Համիտիյէ ճատտէսի Ց. Արամեան և Ընկ. թղթավաճառանոցը և Բերայի նուագավաճառաց քով։

ՏԱՄԱՏԵԱՆ ՁՈՒԼԱՐԱՆ
Օտուն-Գաբու, թիւ 465.
Հայերէն, Տաճկերէն, Յունարէն և Լատինական ամէն տեսակ Տպագրական տառեր և զարդեր կը գտնուին պատրաստ, յոյժ չափաւոր գիներով։
Գաւառներէ և օտար երկիրներէ ևս յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ կը կատարուին, երբ հետեւեալ հասցէիւ ուղղուին մեզ
S. DAMADIAN,
Odoun-Capou, nº 465.
CONSTANTINOPLE

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՅՑԵՏՈՄՍԵՐՈՒ
Կը պատրաստուին ազնիւ քարդերու վրայ զանազան գրերով, ի գին 100 հատը 10 դահեկան։
Փափաքողք դիմելու են Արամեան տպարան, Զագմագճըլար Յակոբեան խան։

ՀԱՄԱՌՕՏ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
Գրեց
Ռ. Յ. Պէրպէրեան
Գին 7 1/2 ղրուշ
Կը ծախուի Հայ գրավաճառաց և հեղինակին քով։

Արտօնատէր, Ս· ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԵՀ
Ղալաթիա, Քիւրէքճիլէր փողոց, Թիւ 41

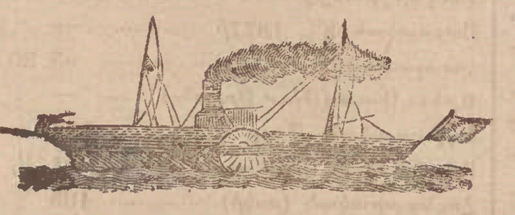

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԱՌՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՎՈՍՓՈՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑ

1884 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԱՄՍՈՅ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ																							
	21	33	17	23	4	28	19	22	20	17	1	21	18	28 ր	19	33	ա	4	20	22	28	23	19	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	2 30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 15	—	—	—	—	—
Ր. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	2 38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 23	—	—	—	—	—
Ենի մահալլէ	—	—	1 30	—	—	—	—	—	2 48	—	—	—	—	—	—	4 30	—	6 45	8 33	—	—	—	—	—
Մէզար պուրնու	—	—	1 34	—	—	—	—	—	2 52	—	—	—	—	—	—	4 34	—	6 49	8 37	—	10	—	—	—
Պէօյիւք տէրէ	—	—	1 38	—	—	—	—	—	2 56	—	—	—	3 50	—	—	4 38	—	6 53	8 41	8 45	10 04	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	—	1 49	—	—	—	—	—	3 14	—	—	—	3 41	—	—	4 49	—	7 04	8 52	8 56	10 15	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	1 45	—	—	—	—	—	—	—	—	3 50	—	—	—	5 15	7 13	9 1	9 5	—	—	—	—
Բաշա պաղչէ	—	—	—	1 52	—	—	—	—	—	—	—	—	3 57	—	—	—	5 22	7 20	—	9 12	—	—	—	—
Ենի քէօյ	—	—	2	—	—	—	2 5	—	3 18	—	—	3 20	—	—	—	5	—	7 30	9 13	—	10 26	—	—	—
Ր. բէ· մահալլէ	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 30	—	—	ա	—	—	—	—
Ստէնիա	—	—	—	—	—	—	2 12	—	—	—	—	3 26	—	—	—	5 7	—	—	ա	—	—	—	—	—
Էմիրկեան	—	—	—	—	—	—	2 17	—	—	—	—	3 31	—	—	—	5 14	—	7 39	9 22	—	10 35	—	—	—
Եօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	2 20	—	—	—	—	3 34	—	—	—	5 17	—	—	9 2[illegible]	—	—	—	—	—
Քանլըճա	—	—	—	2 8	—	—	—	—	—	—	—	—	4 12	—	—	—	5 38	7 48	—	9 26	—	—	—	—
Ր. Հիսար	—	—	—	—	—	—	2 28	—	—	—	—	3 45	—	—	—	5 25	—	7 57	9 33	—	10 45	—	10 50	—
Ա. Հիսար	—	—	—	2 14	—	—	—	—	—	—	—	—	4 18	—	—	—	5 44	8 06	—	9 32	—	—	—	—
Քանտիլլի	—	—	—	2 20	—	2 20	—	—	—	3 15	—	—	4 25	—	4 30	—	5 50	8 12	—	9 39	—	10 30	—	—
Վանի քէօյ	1 15	—	—	—	—	2 26	—	—	—	3 21	—	—	ա	—	4 36	—	5 55	—	—	9 45	—	—	—	—
Պէպէք	—	1 30	—	—	—	—	2 36	2 40	—	—	—	3 52	—	4	—	5 33	—	—	9 41	—	—	—	—	11 10
Արնաուտ քէօյ	—	1 37	—	—	2 10	—	—	2 47	—	—	3 20	—	—	4 7	—	5 40	—	8 22	9 48	—	10 58	—	—	—
Չէնկէլ քէօյ	1 22	—	—	—	—	2 33	—	—	—	3 28	—	—	ա	—	4 43	—	6 3	8 30	—	9 52	—	—	—	—
Քուրու չէշմէ	—	1 44	—	—	2 18	—	—	2 54	—	—	3 28	—	—	4 14	—	5 47	—	—	9 55	—	—	—	—	—
Պէյլէր պէյի	1 29	—	—	—	—	2 39	—	—	—	3 39	—	—	ա	—	4 49	—	6 10	8 36	—	9 58	—	—	—	—
Օրթաքէօյ	—	1 52	—	—	2 27	—	—	3 2	—	—	3 37	—	—	4 22	—	5 55	—	8 45	10 3	—	11 10	—	—	—
Քուզկունճուք	1 35	—	—	—	—	2 46	—	—	—	3 41	—	—	ա	—	5 6	—	6 17	8 54	—	10 5	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	2	—	—	2 42	—	—	3 10	—	3 51	3 46	—	—	4 30	5 16	6 13	—	9 04	10 11	—	11 18	—	—	—
Իւսկիւտար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	ա	—	—	—	6 25	9 14	—	10 13	—	—	—	—
Քապաթաշ	1 47	—	—	—	—	—	—	3 19	—	—	—	—	—	4 39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ԿԱՄՈՒՐՋ	1 55	2 15	2 35	3 5	2 53	3 2	3 5	3 27	3 53	4 6	4 1	4 25	5	4 47	5 31	6 18	6 40	9 29	11 26	10 28	11 33	11 —	11 20	11 40

—— Այսպէս նշանով ժամերը կը նշանակեն հաղորդակցութիւն երկու շոգենաւուց։ ա. Ուրբաթ օրերը միայն։ բ. Բացի ուրբաթ օրերէ։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Ի բաց առեալ շոգենաւուց մեկնելու ժամերէն, մնացորդ ժամերը փոփոխութեան ենթակայ են գէշ օդի կամ այլ պատճառաւ։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ																							
	21	33	17	1	4	28	19 ր	ա	20	22	28	23	19	18	17	4	33	22	23	20	19	21	28	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ մեկն.	2 5	2 30	2 45	2 50	3 15	3 30	4	3 45	5	6 45	8 15	9 30	9 50	10 15	10 30	10 30	10 40	11 5	11 10	11 10	11 30	11 40	11 45	12 —
Քապաթաշ	—	—	—	—	3 25	—	—	—	5 25	—	—	9 40	—	—	—	—	—	11 15	—	—	—	11 50	—	—
Իւսկիւտար	2 20	—	—	—	3 29	—	—	4	—	7 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	2 45	—	—	3 39	—	—	—	5 34	7 10	8 29	9 49	10 5	—	—	10 45	10 55	11 24	—	—	—	—	12 —	12 15
Քուզկունճուք	2 26	—	—	—	3 49	—	—	4 6	—	7 20	—	9 59	—	—	—	—	11 5	—	—	—	—	12 2	—	—
Օրթաքէօյ	—	2 53	—	—	3 53	—	—	—	5 37	7 29	8 37	—	10 13	—	—	10 53	—	11 32	—	—	—	—	12 8	12 23
Պէյլէր պէյի	2 33	—	—	—	3 58	—	—	4 13	—	7 38	—	10 6	—	—	—	—	11 12	—	—	—	—	12 9	—	—
Քուրու չէշմէ	—	—	—	—	—	—	—	—	5 50	—	—	—	10 22	—	—	11 1	—	11 40	—	—	—	—	12 16	12 31
Չէնկէլ քէօյ	2 39	—	—	—	4 3	—	—	4 19	—	7 44	—	10 12	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	12 15	—	—
Արնաուտ քէօյ	—	3 4	—	3 15	4 11	—	—	—	5 57	7 52	8 45	—	10 29	—	—	11 9	—	11 47	—	—	—	—	12 23	12 38
Պէպէք	—	—	—	—	—	4	—	—	6 4	—	8 52	—	10 37	—	—	11 16	—	11 54	—	—	12 —	—	12 30	—
Վանի քէօյ	2 46	—	—	—	—	—	—	4 26	—	—	—	10 19	—	—	—	—	11 25	—	—	—	—	12 22	—	—
Քանտիլլի	—	—	3 15	—	4 19	—	4 50	4 32	—	8 2	—	10 26	—	10 45	—	—	11 31	—	11 40	—	—	—	—	—
Ա. Հիսար	2 56	—	—	—	4 27	—	—	4 38	—	—	—	—	—	10 51	—	—	—	—	11 46	—	—	—	—	—
Ր. Հիսար	—	3 19	—	—	4 36	—	—	—	6 12	8 12	9	—	10 45	—	11 2	—	—	—	—	—	12 13	—	—	—
Քանլըճա	3 1	—	—	—	4 45	—	—	4 45	—	8 20	—	—	—	10 58	—	—	—	—	11 53	—	—	—	—	—
Եօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	—	—	6 20	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	12 21	—	—	—
Էմիրկեան	—	3 24	—	—	4 54	—	—	—	6 25	8 28	9 9	—	—	—	11 13	—	—	—	—	—	12 24	—	—	—
Ստէնիա	—	—	—	—	—	—	—	—	6 28	—	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	—	12 29	—	—	—
Ր. դշ· մահալլէ	—	—	—	—	—	—	—	4 53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 2	—	—	—	—	—
Ենի քէօյ	3 15	3 33	—	—	5 3	—	—	—	6 35	8 36	9 18	—	—	—	11 25	—	—	—	—	11 48	12 36	—	—	—
Բաշա պաղչէ	—	—	—	—	5 13	—	—	5 2	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	12 11	—	—	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	—	5 20	—	—	5 11	6 47	—	—	—	—	11 17	—	—	—	—	12 18	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	3 43	—	—	5 29	—	—	—	6 56	8 40	9 28	—	—	11 26	11 35	—	—	—	—	11 58	—	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէօյիւք տէրէ	—	3 48	—	—	5 40	—	—	—	7 6	8 45	9 35	—	—	—	11 45	—	—	—	—	12 8	—	—	—	—
Մէզար պուրնու	—	—	—	—	5 44	—	—	—	7 10	—	9 40	—	—	11 38	11 49	—	—	—	—	12 12	—	—	—	—
Ենի մահալլէ	—	3 59	—	—	5 48	—	—	—	7 14	—	—	—	—	—	11 52	—	—	—	—	12 16	—	—	—	—
Ր. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 24	—	—	—	—	11 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 32	—	—	—	—	12 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ ԳԻԾ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	¹ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իւսկիւտարէն	1 30	2	2 30	3 —	3 30	4 10	4 35	5 10	5 45	6 20	7	8 10	9	9 45	10 20	10 30	10 45	11 05	11 25	11 45	12 05
Պէշիկթաշ	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	5 20	— —	— —	7 10	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	
Կամուրջ	1 45	2 15	2 45	3 15	3 45	4 25	4 50	5 25	6	6 45	7 15	8 25	9 15	10 —	10 35	10 45	11 —	11 20	11 40	12 —	12 20

ԿԱՄՈՒՐՋ—ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

	ժ. վ.	⁴ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	¹ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	¹ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	1 45	2 15	2 45	3 15	3 45	4 15	4 45	5 25	6 —	7 —	8 15	9	9 30	10 —	10 25	10 45	11 —	11 25	11 50	12 05	12 5
Պէշիկթաշ	— —	— —	— —	— —	— —	— —	4 55	— —	6 10	— —	— —	9 10	— —	10 10	— —	— —	— —	— —	— —	— —	
Իւսկիւտար	2	2 30	3	3 30	4 —	4 30	5 —	5 40	6 15	7 15	8 30	9 15	9 45	10 15	10 40	11 —	11 20	11 40	12 05	12 20	21 20

ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒ

ԻՒՍԿԻՒՏ. ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իւսկիւտարէն	3 45	4 45	10 15	11 30
Գապաթաշ	4	— —	— —	11 45
Սիրքէճի իսկ.	4 05	5 05	10 35	— —

ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ. ԻՒՍԿԻՒՏ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Սիրքէճի իսկ.	4 45	5 30	11 —	— —
Գապաթաշ	— —	5 45	— —	11 45
Իւսկիւտար	5 05	6 —	11 20	12 —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԳԻԾ

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	²ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	3 30	4 30	11 —	
Սալաճագ	3 42	4 42	11 12	
Հարէմ իսկ.	3 45	4 45	11 15	

ԿԱՄՈՒՐՋ—ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

	¹ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Հարէմ իսկ.	3 45	4 5	11 15	
Սալաճագ	3 52	4 42	11 22	
Կամուրջ	4 05	5 05	11 35	

---

[1] Բաց ի Հրէից տօն օրերէ· [2] Կիրակի օրն չկայ· [3] Քապաթաշով· [4] Քուզղունճըք·